

Van Brugge naar Gent:

verre voorouders en verwanten van de Gentse kroniekschrijver Justus Billet (1593-1682)

Pieter Donche

In een vorige bijdrage in dit tijdschrift hadden we het over *Drie Spaanse broers Vilette op zoek naar hun voorouders Billet in Brugge in 1679-1685*. Daarin werden van de broers enkel de onmiddellijke verwanten en de rechtstreekse voorouders behandeld. In deze bijdrage geven we hun verdere verwanten zowel in Brugge als in Gent. De drie broers blijken ook niet de enigen geweest te zijn die vanuit Brugge hun geluk gingen beproeven in Spanje en zelfs nog veel verder: Brazilië en Peru. Een andere tak schoot wortel in Gent waar een van hun telgen de gekende Gentse kroniekschrijver Justus Billet was. Naast zijn vele historische kronieken schreef deze ook een mooi genealogisch memoriaal over zijn familie. Dit houdt op in 1672 maar we hebben alle verdere verwanten opgezocht en alles wat hij schreef uiteraard ook getoetst aan en verder aangevuld met gegevens uit authentieke archiefbronnen.

Bronnen

De voornaamste bronnen zijn het dossier Billet in de verzameling Kerchof (SBB, hs) en het handschrift *Den testament boec* van Justus Billet (Bibl. Univ. Gent, hs).

Een overzicht van het dossier Billet gaven we al in onze vorige bijdrage¹. Daarbinnen zijn het uiteraard vooral de stamboomschema's en de aantekeningen uit parochieregisters, weesregisters en grafschriften die veel informatie aanreiken. Uiteraard werd alles wat daar vermeld staat geverifieerd aan de hand van de parochieregisters of weesregisters die nog in authentieke vorm bewaard zijn en de grafschriften aan de hand van verzamelwerken in druk of in handschrift.

Deze en andere bronnen zoals procesdossiers in het archief van de Raad van Vlaanderen (RAG) en de verzameling Familiepapieren (SAG) werden ook geëxploreerd zodat verbeteringen en aanvullingen konden gemaakt worden.

De stamboomschema's opgemaakt door Kerchof, zijn:

- nr. 34: een (wat slordig) horizontaal schema (d.w.z. de 9 generaties in rijen onder elkaar) met vele getekende wapenschilden. Dit moet opgemaakt zijn na 18 december 1682².

- nr. 17: een verticaal schema (de 9 generaties in kolommen naast elkaar). Dit moet opgemaakt zijn tussen 14 september 1682 en 26 maart 1684³. (hiervan bestaat ook een - allicht eerdere - versie in een verticaal schema van 8 generaties: nr. 10)

- nr. 31: een kleiner verticaal schema van 5 generaties van een familie Billet uit Petegem-Deinze (een andere versie hiervan vindt men op een aantekenblad waarop ook notities uit de Brugse parochieregisters: nr. 11). Zie bijlage 2.

Voor de Gentse Billets, afstammend uit Brugge zijn de voornaamste bronnen:

- het handschrift *Den testament boec van Ivstus Billet Tot Een memorie Van sijne naercommelinghen, van haerlieder gheslachte, ende Vrienden. Door Hem vergadert int laer ons Heeren 1638* van Justus Billet (Bibl. Univ. Gent, hss, nr. BIB.G.006154). We geven hierna een nadere toelichting. Zijn *Testament Boec* bevat informatie tot juni 1672⁴.

1 P. DONCHE, 'Drie Spaanse broers Vilette op zoek naar hun voorouders Billet in Brugge in 1679-1685', in: *Vlaamse Stam*, 2021, 158-168. Hierna gebruikte afkortingen: ANB: *Annuaire de la Noblesse de Belgique*; RAG: Rijksarchief Gent; SAB: Stadsarchief Brugge; SAG: Stadsarchief Gent; SBB = Stadsbibliotheek Brugge; "TB": *Den Testament boec* van Justus Billet (Bibl. Univ. Gent, handschriften); "verticaal stamboomschema": SBB, handschriften, verzameling Kerchof, dossier Billet, nr. 17; VKB: Verzameling Kerchof, dossier Billet.

2 Want geschreven op de keerzijde van een grote gedrukte aankondiging voor een openbare verkoop, gedrukt te Brugge bij de weduwe Joannes Clouwet op 18 december 1682.

3 Het tiende kind (Petronella Coleta) van Joannes Baptist Billet en Maria Van Lansberghe is vermeld (gedoopt 14 september 1682) maar hun elfde kind (Denijs Josephus) nog niet (gedoopt 25 maart 1684).

4 De kinderen van de broers VII. – Pieter en VII.bis. – Joannes Baptist Billet, geboren na juni 1672 zijn niet meer vermeld (Justus was toen 79 jaar oud).

- dossier Billet, nr. 2: Justus Billet (fs Joos fs Mattheus fs Jan) maakte een kwartierstaat tot zijn 8 overgrootouders. Kerchhof had hiervan een kopie, met bij elke persoon het ingekleurde familiewapen. Onderaan staat in een getekend lint: *DESE ACHT QUARTIEREN SIJN GHE-MAECT GHEWEEST bij dhr Justus Billet fs Joos tot eene memorie van sijne naecommelijnghen, Anno Domini 1638*. Deze tekening is niet van de hand van Justus Billet maar hij is wel de auteur⁵.

- dossier Billet, nr. 22: van een Jan Ingelbin uit Gent kreeg Kerchhof een brief van 1 maart 1683 met vele, nauwkeurige genealogische inlichtingen over de Gentse Billets. De schrijver was een zwager van Justus Billet (die het jaar daarvoor overleden was). Hij was de enige niet-jong overleden zoon van Rijkaert Ingelbin uit diens tweede huwelijk met Johanna van Oyeghem. De echtgenote van Justus Billet, Marie Ingelbin was zijn halfzuster. Jan Ingelbin was geboren op 20 mei 1623 en dus bijna 50 wanneer hij de brief schreef⁶.

Justus Billet's Testament bouc

Justus Billet

Voor zijn biografische gegevens en de bronnen daarvoor verwijzen we naar de genealogie hierna, waar men hem vindt onder VI.bis. - Justus Billet. Hij werd geboren op de Gentse St.-Niklaasparochie op 24 november 1593 en overleed, bijna 90 jaar later in zijn huis in de Hoogpoort te Gent op 30 september 1682. Hij is bij Gentse historici zeer bekend omwille van zijn vele kronieken die hij samenstelde betreffende vooral Gent en Vlaanderen.

In de lijn van zijn vele geschriften stelde hij ook zijn *Den testament boec ...* samen, een zgn. 'genealogisch memoriaal'⁷. Genealogische memorialen (Fr. *livre de raison*) zijn een type van egodocumenten, waarin een auteur zijn gezin, kinderen en kleinkinderen, ouders, verdere voorouders en verdere aanverwanten beschrijft. Zij zijn een gedroomde bron voor genealogen want zij bevatten heel vaak ook allerlei wetenswaardige zaken, die men vruchteloos zoekt in parochieregisters, staten van

goed of wettelijke passeringen. Maar verificatie aan authentieke archiefbronnen blijft niettemin altijd noodzakelijk, want soms kan men de auteur betrappen op foutjes! Dit is ook hier het geval. Justus Billet vergiste zich zelfs in zijn eigen geboortjaar dat hij 1594 noemt terwijl het 1593 is ...

Justus Billet's Testament boec

Dit is een mooi voorbeeld van een typisch genealogisch memoriaal. Het handschrift meet (omslag) 195B x 235H mm met bladen van het binnenwerk van 185B x 230H mm. De omslag is perkament met sluitlinten, de bladen zijn papier⁸. Op het voorplat en het achterplat is een verguld streepkader op 6 mm afstand van de kaftranden aangebracht, ingedrukt in het perkament en met in de binnenhoeken zeer kleine lelies. Centraal in het plat is een ovaal van 65H x 55B mm met een florale opvulling in schuinkruis in het perkament gedrukt en verguld. Bovenaan op het voorplat is in inkt geschreven: Testament Boeck. / Ofte generatije boeck. / [in 19de-eeuws geschrift:] familie Billiet.

Justus Billet begon er aan in 1638, maar heeft er in fases aan gewerkt zoals te zien aan het geschrift, dat meestal heel verzorgd is maar in andere delen gehaast en zelfs vrij slordig. Hij herneemt vaak ook zaken die hij al eerder behandelde. De nummering van de bladen is ingewikkeld: het schutblad en titelblad hebben geen nummer, daarna zijn er oorspronkelijke, in zwarte inkt aangebrachte folionummers lopend van 2 tot 22. Dan volgen bladen met enkel een modern nummer in potlood - potloodnummers duiden we aan tussen aanhalingstekens (') -, aansluitend op de oude inktnummers en lopend van '23' tot '27'. Daarna zijn er zowel moderne potloodnummers als oude nummers in inkt, aansluitend op vorige potloodnummers en lopend van '28'=51 (d.w.z. 28 in potlood en ernaast het oude in inkt 51) tot '39'=63. Tenslotte nog twee bladen met enkel potloodnummers '40' en '41'. Het blad met oud inkt nummer 55 ontbreekt, de persoon die de potloodnummers aangebracht zag dit niet, want hij nummerde door: na '31'=54 komt '32'=56⁹. Voor volledig ongenummerde bladen noteerden we het nummer tussen rechte haakjes ([]).

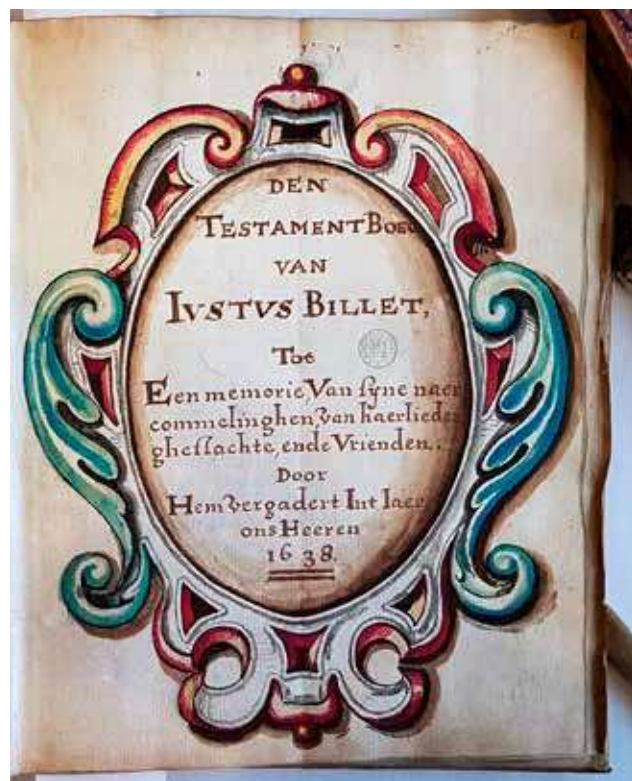
5 Een opmerking rechtsboven laat dit blijken: over het familiewapen m.b.t. het briefje dat de papegaai in de bek houdt, schrijft men: *het billet wort silver of wit ghepresenteert, immers den auteur Justo Billet heeft het wit geschildert*

6 Zie voor hem TB f. 21, f. 19-22 gaat over de familie Ingelbin.

7 Over genealogische memorialen in het algemeen, zie onze bijdragen: P. DONCHE, 'Over genealogische memorialen en de praktijk van genealogisch onderzoek in vroeger eeuwen', in: *Liber Amicorum Valere Arickx*, Roeselare, VVF, 2000, pp. 91-108; IDEM, 'Genealogische memorialen', in: *Vlaamse Stam*, Antwerpen, VVF, 37 (2001), nr. 9, september, pp. 400-415, waar we samen een 15-tal voorbeelden geven uit de periode 1387-1700. Voor een gepubliceerd exemplaar, zie: M. GREILSAMMER, *Een pand voor het paradijs. Leven en zelfbeeld van Lowijs Porquin, Piëmontees zakenman in de Zestiende-eeuwse Nederlanden*, Tielt, Lannoo, 1989.

8 Binnenwerk: na de opgekleefde paste-down volgt een katern van 4 bladen (f. [0, schutblad], 1 (titelblad) tot 3], dan een katern van 16 bladen (f. 4 tot 19), een katern van 8 bladen (f. 20 tot 22 en '23' tot '27' (van verml. oorspronkelijk 16 bladen waarvan de laatste helft werd verwijderd), dan een opgenaaid blad (f. '28'=51) en nog 13 bladen (f. '29'=52 tot '41'=[65]).

9 Dit blad is er uitgesneden, niet uitgescheurd (er is geen rafelrand). De gegevens over de eerste drie kinderen (VI. - Gillis, VI. bis. - Justus en Jan) van V.-Joos Billet en Maria de Vos ontbreken daardoor maar we vinden gegevens over hen op andere plaatsen in het TB.

Omslag en titelpagina van *JUSTUS BILLETS Den Testament boec ...*, 1638 (UGent, Bibl., hs. BIB.G.006154)

Hieronder een overzicht van de inhoud:

- f. [0]: schutblad; f. [1]: titelblad.

- f. 2v tot 5r: *Register van desen Boeck*: een (onvolledige¹⁰) index op personen, alfabetisch op de voornaam.

- f. 6r tot 7v: *Extract uit hantboeck originel van Mattheus Billet fs Jan*. Betreft het gezin IV. - Mattheus Billet en Catharina Boudens (tekst door haar opgesteld, overgeschreven door Justus Billet); f. 8r tot 8v: verdere gegevens over de kinderen.

- f. 9r tot 11v: *Memorien ghetrocken uit den originel Rentebouck van d'heer Nicolas de Vos, als volcht, door hem ghescreven*. Betreft het gezin Nicolas de Vos en Barbara van Wanzele (schoonouders van V. - Joos fs Mattheus Billet) (tekst van Nicolas de Vos, overgeschreven door Justus Billet).

- f. 12r tot 15v: het gezin van V. - Joos Billet en Maria de Vos (tot f. 13v tekst van Joos Billet, overgeschreven door Justus Billet)

f. 14r: korte tekst van Maria de Vos over het overlijden van haar echtgenoot;

f. 14r tot 15r: *Andere Noticien*: verdere gegevens over de kinderen;

f. 15r: *Bivoechsel*: over het overlijden van Maria de Vos¹¹.

- f. 16r tot 18v: *Extract uit den originel noticieboeck van mij Justus Billet fs Joos, inden naervolgende maniere*. Betreft het gezin van VI.bis. - Justus Billet en Maria Ingelbin en hun kinderen.

- f. 19r tot 22r: *Extract uit den noticieboeck van mijnen schoonvader salig(e)r Rijckaert Ingelbin fs Jan, in de volgende maniere*. Betreft het gezin van Rijckaert Ingelbin en (x) Joosyne de Maerschallck (schoonouders van VI.bis. - Justus Billet) en (xx) Johanna van Oyeghem en hun kinderen (tekst van Rijckaert Ingelbin met vermelding van zijn ouders en paternele grootouders Ingelbin, vanaf f. 22r tekst van een kind van Rijckaert Ingelbin, alles overgeschreven door Justus Billet).

- f. '23r' tot '27r': *Bedieninghe Offijscijen ende Charges die ick Justo Billet fs Joos ghehadt hebbe binnen deser stede van Ghendt sedert mijn comste van letalijen* [=Ita-

¹⁰ Het register vermeldt 128 naamregels, maar voor slechts 53 namen zijn er ook één of meerdere folionummer(s) bij ingevuld. De vermelde nummers zijn: 6r tot/met 22r, 52r, 55r tot/met 58r en 60r tot/met 61v. Er zijn dus stukken tekst waarvan de namen niet in de index werden opgenomen.

¹¹ Hierbij hoort een 17de-eeuws gedrukt vel papier met een levensbeschrijving in het Latijn van Catharina Billet, religieuze in het Bijloke klooster te Gent. Dit was oorspronkelijk met een speld (met kop aan de verso zijde van het blad), die nog steeds aanwezig is, vastgemaakt aan f. 15v (in het gedrukte blad zijn ook de speldgaatjes te zien). Aan de rechterzijde zijn 3 cm van de rand ingeplooid zodat het ingeplooide vel papier, wanneer vastgemaakt met de speld tot op 5 mm van de buitenbladranden van het handschrift blijft.

lië], dat was den 25en meije 1629. Tekst geschreven (slordig) door Justus Billet over zijn loopbaan 1630 – 1665. Zie bijlage 1¹².

- f. '28r'=51r tot '33v'=57v: tekst geschreven door Justo Billet met titel: *Boom / Van afcompste van gheslachte, / Door / Rechte linie, ende legitime / Procreatie, van Gillis, ende / Iustus Billet, sonen van loos; / Van / Soo verre de kennisse, ende sekerheit, / het selve toeghelaeten heeft, bij / een ghesocht, vergaert, ende ghe= / screven, dit jegenwoordich Jaer / 1638. / Door Iustus Billet fs Joos.*

f. '29r'=52r: titel: *Generatije, ofte afcompste int corte, vande vaderlicke sijde, van mij Justus Billet;*

f. '30r'=53r: een getekende stamboom, 6 generaties (maar niet zeer nauwkeurig);

f. '30v'=53v: titel: *Eersten tack, ofte rechten tronck vanden boom op dander sijde*¹³;

f. '31r'=54r: titel: *Vervolch vanden voornomden rechten tronck, vanden Boom hier vooren*¹⁴;

f. '33r'=57r: titel: *Den eersten sijde tack, vanden Boom hier voren, an fol.° 53;*

f. '33v'=57v: titel: *Den tweeden sijde tack, vanden Boom hier voren an fol.° 53.*

- f. '34r'=58r tot '38r'=62r: *Generatije, ofte afcompste Int corte van(de) / Moederlicke sijde, van mij Justo Billet.* Tekst in een zwartere inkt en in een naar voor hellend verzorgd geschrift (vrml. nog steeds van Justus Billet maar toch anders dan al het voogaande); f. '35r'=59r: titel: *Eersten Tack.* Dit is een genealogie de Vos met de afstammelingen vanaf Nicolas de Vos fs Thomas en Anna vander Vynct fa Joos.

- f. '39r'=63r tot '41r'=[65r]: *De materie vande kinderen van d'Heer Gillis Billet fs Joos.* Betreft de afstammelingen van VI. - Gillis Billet fs Joos en zijn tweede echtgenote Maria Martens.

Met ziet dus dat ook aanverwante families (de Vos en Ingelbin) verder uitgewerkt zijn door kopiëren uit genealogische memorialen aanwezig in deze families.

12 Hierna zijn duidelijk (minstens zeven) bladen uitgescheurd: rafelige resten van de bladen zijn nog te zien onderaan in de binnenaad van de inbinding). Ook het blad f. '28'=51 is een los blad met een rafelige binnenmarge die met witte draad opgenaaid werd op f. '29'=52 (allicht niet modern, maar eigentijds).

13 In f. '30v'=53v steekt onderaan een speldje met kop aan de verso zijde van het blad, zonder twijfel bedoeld voor het losse notitiebladje over Dionise Caillau, f. 30v behandelt immers Dionise Caillau (en nog: de afstand tussen de gaatjes in f. '30v'=53v en in het notitiebladje zijn gelijk en wanneer het bladje met zijn gaatjes op de speld gelegd wordt komt de rechterraand van het blaadje tot net tegen de binnenaad van de inbinding).

14 Folio 55 ontbreekt, restjes van het blad, met scherpe afgesneden rand zijn nog te zien in de binnenaad van de inbinding. Volgens de index stonden daar o.a. Gillis Billet 55; Marie Billet fs Gillis 55 (allicht de dochter van de vorige); Justo Billet fs Joos 55v. Maar op andere plaatsen (dank zij de herhalingen) vindt met over dezen toch de gegevens.

Het geheel maakt soms een wat chaotische indruk, de vele herhalingen van gegevens en de meerdere niveau's van verzorgdheid van de tekst (het geschrift varieert van kalligrafisch hoge kwaliteit tot gehaast en slordig) en verschillende soorten inkt, geven de indruk dat er met lange tussenliggende periodes aan gewerkt werd. De index is ook onafgewerkt gebleven (zie hoger).

Genealogie Billet te Brugge en Gent

I. – **JORIS BILLET** (TB f. '29r'=52r). Hij huwde met Maria GHYSELIN, dochter van Jan¹⁵. Zij hadden volgende kinderen:

1. **Joris**, die huwde met N. EGGHEBRECHT, waarvan nakomelingen¹⁶.
2. **ROBERT**, zie verder onder II.

II. – **ROBERT BILLET** (TB f. '29r'=52r). Hij huwde met Godelieve (volgens Justus Billet en Kerchhof: *Adriana*) UIJT DE KELLENARE, dochter van Elias. Zij hadden volgende kinderen:

1. **JAN**. Zie verder onder III.
2. **Catharina**.
3. **PIETER**. Hij huwde met Francine SANDERS, dochter van Jacob¹⁷. Zij hadden een dochter
 - a. **Maria**, gehuwd in 1581 na huwelijkscontract voor notaris Jan de Rudder te Brugge met Francois fs Gillis LEM.

III. – **JAN BILLET** (TB f. '29r'=52r en '30v'=53v). Hij huwde met Dionise CAILLIAU, dochter van Jan, weduwe van Pieter vanden Keere (bij wie ze – volgens een los bladje in het TB - een dochter Margriete had, gehuwd met Simoen Blanckaert, waarvan Antoon Blanckaert¹⁸).

15 Volgens KERCHOF, hor. stamboomschema (nr. 34). Hij zou een zoon zijn van een Robert BILLET, levend in het jaar 1460 en een Catharina DE CONINCK, dochter van Jacob. I. – JORIS BILET had volgens KERCHOF nog een broer LODEWIJK, stamvader van een tak te Petegem-Deinze. Zie ook bijlage 2 met onze commentaar. Een echtgenote van die Robert is onvermeld in zijn vert. stamboomschema.

16 Volgens KERCHOF, hor. stamboomschema (nr. 34) maar hij vermeldt toch geen gegevens over die nakomelingen; onvermeld in zijn vert. stamboomschema's (10 en 17).

17 Zie ook SAB, Protocollen van de klerken van de Vierschaar, register Jan Digne beginnend 10 mei 1576 (Index Cassetta, II, p. 548): *jo.° Franchoijs fa wijlent Jacob Sanders wed(uw)e van Pieter Billet.*

18 *Dionise Cailau getraut met Pieter vande Keere ende heeft achter gelaeten een dochter Margriet die getraut met Simoen Blanckaert ende heeft achter gelaeten Anthonne Blanckaert fs Symoen. Margriet van de Keere compt van halfe bedde met de kinderen van Jan Billet.*

Hij was poorter van en woonde te Brugge in het huis genaamd *Platte Burse* aan het pand van St.-Donaas in de Phillipstock straat. Hij was koopman in zijden lakens en *sijde mercerije* en op het ogenblik van zijn overlijden ook deken van de *merceniers* te Brugge.

Hij overleed op 21 februari 1563 (nieuwe jaartijl¹⁹) en werd begraven in de Brugse St.-Walburgakerk (Justus Billet schrijft "*St Aubrughe*") waarvan hij kerkmeester was, onder een grafzerk in het midden van de beuk voor het koor, rechts van de St.-Pieterskapel bij het binnemen van de kerk. Zijn weduwe hertrouwde met heer Antoon Huwijn (zij hadden geen kinderen). Zij overleed op 10 september 1581.

Na zijn overlijden werd op 5 juli 1563 een weesakte opgemaakt voor zijn zes minderjarige kinderen: *Matheus, Hans, Joorkyn, Petronelle, Jozijne en(de) Mayken, kinderen van Jan Billet den mercenier bij jo.e Dionyse Caillau zijn wijfve*²⁰.

Kerchof maakte een tekening van de grafplaat in blauwe steen van Jan Billet en zijn echtgenote in de Brugse St.-Walburgakerk met hun grafscrift en dat van zijn zoon Joris en diens echtgenote (zie onze vorige bijdrage). Onder zijn tekening vermeldt Kerchof nog een tekst, maar die tekst staat niet op hun grafsteen, wel onder onder de memorietafel die ze in 1599 schonken en die er later onder toegevoegd werd (zie ook onze vorige bijdrage).

Volgens de Hooghe²¹ stond er nog extra in het midden, voor de regels over Joris Billet en Joanna Quaetturf:

HIER LICHT BEGRAVEN GODELIEVE HUTTE KELLENAERE F^A
D'HEER ELIAS, WEDEWE VAN JAN CALJAUS DIE STARF ANNO
1565 DEN XI^{STEN} IN OUGST.

HIER LICHT BEGRAVEN JO(FROUW)E MARGRIETE VAN DE
KEERE JANS DOCHTER, OVERLEDEN WED(UW)E VAN SIMOEN
BLANCKAERT OP DEN 6^{BER} 1624.

19 De oude jaartijl (d.w.z. het jaar ophogen met 1, niet op 1 januari maar met Pasen) was in Vlaanderen nog in gebruik tot 1576. Een weesakte wordt, zeker als het bezit niet omvangrijk is en de akte bijgevolg kort, zoals hier het geval, binnen enkele maanden opgemaakt na het overlijden van de ouder. Het lijkt ons ook veel waarschijnlijker dat de weesakte van 6 juli 1563, 4,5 maand na het overlijden werd opgemaakt dan wel 16,5 maand erna. Ook KERCHOF noemt hem (in oude jaartijl) overleden op 21 *sporcle* (februari) 1562. Zo ook J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, IV, 1860, genealogie *Huwijn*, pp. 177-178. De grafscriftverzameling de Hooghe heeft het over "1572", het TB zelfs over "1582", dit laatste jaar kan zeker niet gezien zijn echtgenote, overleden in 1581, nog een tweede huwelijk was aangegaan en dus haar eerste echtgenoot had overleefd.

20 SAB, Wezenregisters, St.-Janszestendeel, boek 13, f. 299.

21 Erfgoedbibliotheek Brugge, handschrift de Hooghe, dl. III, St.-Walburga, p. 90 (geen tekening, enkel teksten) noemt het overlijdensjaar van Jan Billet fs Robert verkeerdelijk 1572; J. GAILLIARD, *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre occidentale avec des données historiques et généalogiques. Arrondissement de Bruges. T I, 3e p., Bruges. Eglise de St.-Walburge*, Brugge: Edw. Gailiard, 1867, pp. 79 en 161 en J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, IV, 1860, genealogie *Huwijn*, p. 178 volgen de Hooghe maar met het correctie overlijdensjaar 1562.

Kerchof, op de keerzijde van zijn vert. stamboomschema vermeldt die bovenstaande twee items ook bij dit grafscrift '*in midden*', maar daar dan weer *niet* het item over Joris Billet en Joanna Quaetturf.

Zij hadden de volgende kinderen²²:

1. **Petronilla**. Nog minderjarig in juli 1563 (weesakte). Zij huwde met Nicasis STEVENS en zij gingen wonen in Italië.
2. **JAN**. Nog minderjarig in juli 1563 (weesakte). Hij was *zilver*smid (zie hierna). Op een bewaarde Brugse koperplaat die bijna 200 zilvermeden vermeldt met hun merktekens staat Jan Byllet genoteerd onder het jaar 1569. Merkteken en naam werden in de plaat geslagen bij de intrede in het ambacht²³. Hij maakte ook enkele malen deel uit van het bestuur van het ambacht der goud- en zilvermeden in Brugge: in 1572 werd hij vermeld als vinder en warandeerder, in 1576 opnieuw als vinder²⁴. Hij was later muntmeester te Brugge²⁵.

Hij huwde met Anna DE HEERE. Zij werden begraven in de Brugse St.-Walburgakerk.

Zij hadden een zoon:

- a. **Antoon**, gedoopt te Brugge St.-Walburga op 17 april 1573 (peter: Antoon Huwijn, meter: Anna van Steelant)²⁶. Zoals hierna blijkt vertrok hij naar Brazilië.

22 De *Boom van afcomste* ... (TB f. '29r'=52r e.v.) verwijst voor de andere kinderen dan Matheus naar: *als an fol.* ° .. maar een folio-nummer is niet ingevuld.

23 J. GAILLIARD, *De ambachten en neringen van Brugge*, Brugge, 1854, pp. 116-117. V. VERMEERSCH, *Zilver en wandtapijten*, tentoonstellingscatalogus, Brugge, Gruuthuuseum, 1980.

24 S. MUYLAERT, *De Brugse goud- en zilvermeden in de late middeleeuwen: een prosopografische studie*, proefschrift Master Geschiedenis, Universiteit Gent, Gent, 2011-2012, 3 dln. (behandelde periode 1463-1600), I, pp. 30-31; I, p. 73: Naast de deken en de vindsters stelde het ambacht ook warandeerders aan (drie personen). Warandeerders stonden in voor het keuren van het edelsmeedwerk terwijl de deken en de vindsters instonden voor het merken van de werken. Volgens de keure moesten de warandeerders *van den souffissansten ende abelsten ende die hem best an t'goud ende zilver ende datter ancleijft verstaen*: warandeerders moesten edelsmeden zijn die heel erg goed waren in hun vak. Vanaf 1513 werden hun namen ook vermeld in de jaarlijkse wetvernieuwingen van het ambacht. Aan het hoofd van het ambacht stond de deken, bijgestaan door drie tot vijf vindsters.

25 Zie ook SAB, Protocolen van de klerken van de Vierschaar, register Bernard vander Straete, beginnend 1594 maar met toch ook enkele akten van 1583 en 1586 (Index Cassetta, II, p. 172): *Jan Billet muntmeester binnen Brugghe en(de) Jo.e Anna d'Heere sijn huysvr. en(de) voorts als machtich over Jooris Billet sijn broeder erfghenamen van jo.e Dionijse Caillau overleden huysvr. van Antheunis Huwijn te vooren wed.e van Jan Billet, 's comparantens vaeder was doen hij leefde*.

26 Zoals opgetekend uit de parochieregisters door Jacobus Antonius Kerchof: *17 aprilis 1573 babt(isata) prol(es) Jo(ann)is Billet no(-min)e Antonium, patr. Antonium Huwijn et Anna van Steelant*.

Uit een 20ste-eeuwse studie²⁷ vinden we Antoon terug met heel wat bijkomende informatie. We citeren:

“De Brugse zilversmid Jan Billiet, x Anna de Herae, vluchtte rond 1582 uit zijn vaderstad en vestigde zich ca. 1589 te Cádiz, terwijl zijn broer Jorge te San Lúcar ging wonen. Antonio Villette, ° 1575, zoon van eerstgenoemde, trok ca. 1590 naar Brazilië, waar hij te Olinda in dienst kwam van de goudsmiden Francisco Mendez en Antonio Ferreira. Nadien werd hij factor bij Diego en Fernão Soares en kreeg moeilijkheden met de Inquisitie. Op de een of andere wijze, in het spoor van vele *cristãos novos*, geraakte hij in Peru, waar hij in 1610 te Lima overleed onder de naam Antonio Rodriguez. Zijn zuster Josina was gehuwd met een Vlaming, Jorge Enríquez te Sanlúcar. Daar verbleef ook een broer Nicolas, + ca. 1610. Andere broers en zusters waren Francisco, Matheus, Margarida, Juana en Diego, die ca. 1610 ook te Lima was.”

Deze gegevens passen zeer goed op de bovenstaande Jan en zijn zoon Antonius en Jan's broer Joris (verspaanst tot Jorge). Anna de Herae is allicht de verspaansing van Anna de Heere. Zilversmid is uiteraard een geknipt beroep om muntmeester te zijn. Jan trok dus ook naar Spanje, naar Cádiz, maar hij moet later naar Brugge teruggekomen zijn want hij overleed op de Brugse St.-Walburgaparochie. Dat zijn broer Joris/Jorge in San Lúcar ging wonen betekent dat ook hij een tijd in Spanje verbleef maar later terugkeerde, misschien wel om te huwen in Brugge. Joris/Jorges zoon Vincent, die zijn ouders op heel jonge leeftijd verloor, trok later ook naar San Lúcar in Spanje, maar voor hem was het voorgoed.

De Antonio Villette, die in de studie genoemd wordt als geboren in 1575 (mogelijk een geschat jaar?) past ook goed bij de doopdatum van a. Antoon Billet te Brugge St.-Walburga op 17 april 1573. Volgens de studie trok hij naar Zuid-Amerika, eerst naar Brazilië, waar hij in dienst kwam van andere goudsmiden in Olinda. Olinda is een kuststad aan de Atlantische Oceaan, gesticht in 1535 op de meest oostelijke punt van Brazilië. Allicht was hij zelf ook goudsmid. Later ging hij naar Peru en hij overleed te Lima in 1610.

- b. **Josina**, gehuwd met een Vlaming Jorge ENRIQUEZ (allicht Spaans voor Joris Hendrickx).
- c. **Nicolas**. Verblijvend te San Lúcar. Overleden in 1610.

27 E. STOLS, *De Spaanse Brabanders of de handelsbetrekkingen der zuidelijke Nederlanden met de Iberische Wereld. (1598-1648)*, 1971, dl. I, Tekst, 421 p.; dl. II, Bijlagen, 265 pp. (Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der Letteren, Nummers 1-2; Nummer 70, 1971), deel II, p. 8.

d. **Francisco**.

e. **Matheus**.

f. **Margarida** (Margareta).

g. **Juana** (Johanna).

h. **Diego** (Jacob). Ook hij was ca. 1610 in Lima (Peru).

- 3. **MATHEEUS**. Nog minderjarig in juli 1563 (weesak- te). Zie verder onder IV.
- 4. **JORIS**. Nog minderjarig in juli 1563 (weesak- te), geboren ca. 1562 (37 jaar in 1599, zie zijn memo- rietafel). Vermoedelijk was hij de jongste van alle kinderen. Hij moet ook veel jonger geweest zijn dan zijn andere broers Mattheus en Jan, die resp. in 1569 en ten laatste in 1572 huwden (Jan had al een zoon in 1573).

We behandelden deze Joris in onze eerdere bijdra- ge (daar onder IV.bis). Joris had slechts één over- levende zoon VINCENT die uitweek naar Spanje en uit zijn eerste huwelijk met Maria DU PARQUE de kinderen Margareta, Hiachint, Joanna, Josepho, Pe- dro had en uit zijn tweede huwelijk met Joanna GU- ERRA VISCARRONDO de kinderen Bartolome, Anna, Manuel, Bernardo en Visente had.

- 5. **Joosyne**. Nog minderjarig in juli 1563 (weesak- te). Zij huwde met *heer Jaecques* (Jacob) VAN HOUT- VELDE, schepen van Brugge. Hij had inderdaad vol- gende loopbaan: 1578: 11de raad op 12; op 11 mei 1579 verving hij de overleden Ghislain Kethele als 2de schepen op 12; in 1579: 11de schepen op 12; 1580: 8ste schepen op 12; 1581 en 1583: hoofd- man van het St.-Janszestendeel. Hij was gehuwd ten laatste in 1570 (op 16 oktober 1571 werd een zoon Jan van hem gedoopt te Brugge St.-Walburga, waarvan de meter de weduwe van Jan Billet was).
- 6. **Mayken**. Nog minderjarig in juli 1563 (weesak- te). Zij huwde met Laureins VERMEULEN fs Simon.

IV. – **MATHEEUS BILLET**²⁸ (TB f. 6r tot 8r; f. '29r'=52r en '31r'=54r).

Hij huwde te Brugge, St.-Walburga op *St.-Pauwels dach*, 25 januari 1569 (n.s.)²⁹ met Catharina BOUDENS of BAUDENS fa Joos en N. de Rijcke³⁰.

28 Over dit gezin: TB f. 6r-8v.

29 In het verticaal stamboomschema van Kerchof wordt 1568 vermeld, in TB wordt 1569 vermeld. In TB moet het gaan om een jaartal dat al omgezet is naar nieuwe jaartijl, want in hun huwelijksakte (die wél in oude jaartijl werd geregistreerd) lezen we, zoals ook opgetekend uit de parochieregisters door Jacobus Antonius Kerchof: *25 jan(uar)y 1568 solemnis matr(imonium) Matthei Billet et Catharina Boudens*.

30 Zie ook SAB, Protocolen van de klerken van de Vierschaar, register Lambrecht Sproncholf, beginnend 1587, ca 1588 (Index Cassetta, II, p. 221) en Idem, register Cornelis Bernaerts beginnend 21 *maerte 1570 en(de) 1571 naer Paeschen* (Index Cassetta, II, p. 463).

Hij woonde ook in het huis *De Platte Burse* te Brugge. Hij was als zijn vader koopman in de zelfde goederen (zijden laken). Hij was ook, zoals zijn vader kerkmeester geweest van *Ste Auburghe* (= St.-Walburga) te Brugge.

Zijn echtgenote overleed op 2 mei 1576 in het kinderbed *omtrent zes uren naar 't baren van haeren lesten sone* [Pieter].

Op 5 december 1576 werden er voogden aangesteld voor de vier minderjarige kinderen van Mattheus (de zoon Maarten was ondertussen al overleden), verweesd na het overlijden van hun moeder: *Antuenis Huwijn en(de) Joos Boudins zwoeren voochden te zijne van Jooskin, Tuenkin, Pierkin en(de) Catelinken (+), kinderen van Mattheus Billet bij wilent joncvr(ouw) Cateline Boudins fa Joos voorn(oemd) zijn wive. Actum den V^{en} decemb(er) [MD]LXXVJ³¹*. Op 22 december 1576³² werd het bezit van de wezen opgetekend: de geldelijke middelen liepen op tot 1.249 pond, 8 schellingen, 9 penningen groten. In 1580 bedroeg het dagloon van een vrij ambachtsman ca. 2 pond parisis of (2/12=) 0,166 pond groten, de 1.250 pond groten was dus het equivalent van 7.500 daglonen of ca. 25 jaarlonen ...

Mattheus had als weduwnaar blijkbaar een kortstondige relatie met een Anna POLEINS bij wie hij een onwettig kind verwekte (zie verder).

Hij huwde een tweede maal te Brugge, St.-Walburga op 4 juni 1577 met Marie WIJTS³³, dochter van meester Boudewijn. Zij hertrouwde na zijn overlijden met Zegher van de Walle fs Zegher³⁴.

Toen hij eens naar Antwerpen trok voor zijn zaken en gekomen op het Vlaams Hoofd (linker Scheldeoever) werd hij besmet van een *contagieuse* (TB f. '31r'=54r: besmettelijke) ziekte (in TB f. 8 genoemd: *suavicheit* (?)). Hij werd overgebracht naar de Cellebroeders te Antwerpen voor verzorging. Daar maakte hij zijn testament. Hij overleed er op 28 september 1577. Een van zijn zusters³⁵ schreef in het TB daarover: *Mattheus Billet fs Jan ... mijnen broeder overleet te Antwerpen den 28 7bre 1577 sijnde aldaer ghereist om sijne affaires, hebbende maer in huwelicke gheweest met sijn tweede huijsvrouw, drij maenden ende 24 daghen*.

31 SAB, Wezenregisters, St.-Donaaszestendeel, boek 9, f. 140v-141r, eerste akte.

32 SAB, Wezenregisters, St.-Donaaszestendeel, boek 9, f. 140v-141r, tweede akte.

33 Zoals opgetekend uit de parochieregisters door Jacobus Antonius Kerchhof: *4 juny 1577 solemnis matr(imonium) inter Mattheum Billet et Mariam Wyts*.

34 SAB, Protocollen van de klerken van de Vierschaar, register Bernard vander Straete beginnend 1592, ca. 1592 (Index Cassetta, II, p. 168): *Zegher van de Walle fs Zegers in huwel(jick) hebbende jo.e Marie f.a meester Boudewijn Wyts, sijn huysvr., 's comparante dochtere, te vooren wed.e van Matheus Billet*. Ook, idem, register Cornelis en Jan de Ruddere, beginnend 1584 (Index Cassetta, II, p. 314).

35 In TB f. 7v wordt deze notitie genoemd *van een onbekende hant, van vrouwen gheschifte* en de nota zelf heeft het over: *Mattheus Billet fs Jan ... mijnen broeder*.

Zijn lichaam werd in de St.-Jacobskerk begraven (te Antwerpen).

Hij was dus slechts ongeveer vier maanden gehuwd geweest met zijn tweede echtgenote. Zij hadden geen kinderen.

Op 14 april 1582 brachten de voogden (nog steeds dezelfde) voor de *kinde(ren) van Mattheus Billet, weesen(de) nu maer drie in ghetale mits t'overliden van Catelinken* de bezittingen over die hen *toeco(m)men bijde(en) doot van(den) zelve(n) Matheus huerl(ieder) vadere³⁶*. Hierin werden weer veel bezittingen geregistreerd en we vernemen ook waarin hun vader handelde: *lijnwa-de, zijde en(de) andre daerinne d'overledene trafiqueerde*. Zij waren nu ook gerecht in *tcapitael dat hij hadde inde co(m)pagnie van(den) voorn(oemden) Joos Boudins en(de) Pieter Dhase*. Hun vader was dus deelgenoot in een handelsvennootschap met Joos Boudins (allicht de voogd van de kinderen) en Pieter Dhase. Ze hadden ook nog een som tegoed van 81 pond groten *ter cause van drie inghelsche lakenen t'Antwerpen vercocht bij Pieter Dhase voorn(oemt) an Aert Hoofman bij laste van dese voochden, staen(de) te betaelene inde maent van Junius LXXXIJ eerstco(m)mende binden stadt van Antwerpen*.

Enkele andere opmerkelijke bezittingen die de wezen toekwamen waren:

- *een groote Noorenberchsche [Nurenbergse] ijseren kiste groene gheschildert;*

- *een Mariebeelde in een tafereel met twee dueren daerinne der weesen vader en(de) moedere gheconterfeijt staen* (een gelijkaardig tafereel dus aan wat ook IV.bis.-JORIS Billet liet vervaardigen (zie aldaar));

- *dhelft van sticken sattijn wesende onder en(de) in handen van Pieter Dhase 't Antwerpen, de welcke last heeft die te vercopen;*

- *twee vijfsten deelen van zekerjuweelen toebehooren(de) de voorn. co(m)pagnie van Joos Boudins en(de) P(iete)r Dhase, te wetene een gouden cruce ghestoffeert met emerauden, een gouden bague ghestoffeert met diverse steenen, welcke twee juweelen ende balance van(de) co(m)pagnie ghestelt zijn volghen(de) den incoop upde somme van XLV Lb VIJ ... in tghehele;*

Op 24 maart 1583 werd Antoon Huwijn als voogd vervangen door Simon Blanckaert³⁷. En op 11 september 1584 kwam in zijn plaats Jan Billet³⁸. Zij brachten als voogden, de erfenis van de grootmoeder van de wezen, Dionise Caillau (+ 1581) over³⁹. Op 10 april 1587 kwam Simon Blanckaert terug als voogd in de plaats van Jan Billet, deze laatste was immers *uutlandsch* (in het buitenland)⁴⁰.

36 SAB, Wezenregisters, St.-Donaaszestendeel, boek 9, f. 140v-141r, derde akte.

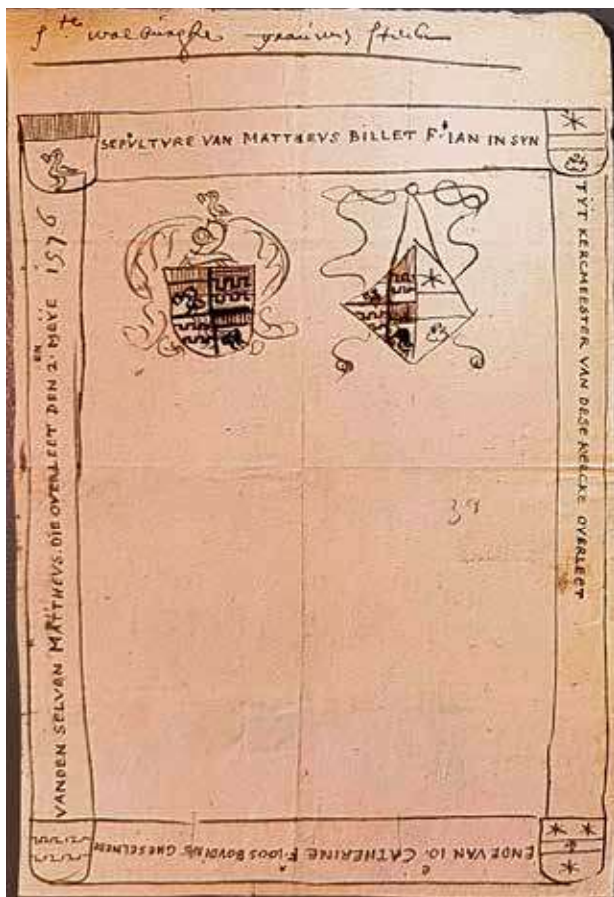
37 SAB, Wezenregisters, St.-Donaaszestendeel, boek 9, f. 140v-141r, vierde akte.

38 SAB, Wezenregisters, St.-Donaaszestendeel, boek 9, f. 140v-141r, vijfde akte.

39 SAB, Wezenregisters, St.-Donaaszestendeel, boek 9, f. 140v-141r, zesde akte.

40 SAB, Wezenregisters, St.-Donaaszestendeel, boek 9, f. 140v-141r, zevende akte.

Te Brugge was er al na het overlijden in 1576 van Mattheus' eerste echtgenote een grafsteen voor hen beiden gemaakt in de oude St.-Walburgakerk (aan de rechterkant) tussen de koordeur en de St.-Pieterskapel (in de Oostbeuk). Kerchof noemt het een 'grauwen steen', hij maakte er een tekening van. Het grafschrift werd aangebracht in een boord van de steen⁴¹.

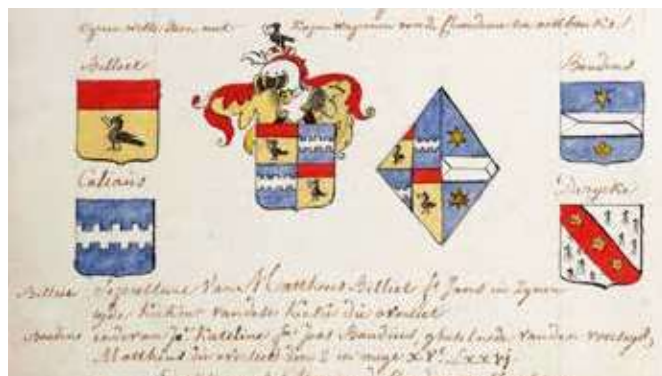

Op een andere plaats in zijn dossier Billet noteert Kerchof de namen die horen bij de vier familiewapens op de hoeken: (bovenaan) Billet en Boudins (onderaan) Caillau en de Rijcke.

Volgens de Hooghe in zijn grafschriftenverzameling was het een witte steen met de familiewapens in koper (bemerkt dat rechtsonder een heel ander wapen staat voor de Rijcke)⁴²:

41 In SBB, VKB, nr. 12, een los blad met aantekeningen van Kerchof over grafstenen in St.-Walburga, uit weesregisters en parochieregisters, met titel *Notitie van t' ghone ondervonden raeckende de familie BILLET* lijkt hij deze grafsteen en de grafsteen van Mattheus' ouders Jan Billet en Dionyse Caillau te verhaspelen en als een en dezelfde steen te beschouwen ... in nr. 10 houdt hij ze wel uit elkaar ...

42 Erfgoedbibliotheek Brugge, handschrift de Hooghe, dl. III, St.-Walburga, p. 90. Zie ook V. VERMEERSCH, *Grafmonumenten te Brugge voor 1578*, 3 vols., Brugge: Raaklijn, 1976, III, p. 760, nr. 646. J. GAILLIARD, *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre occidentale avec des données historiques et généalogiques. Arrondissement de Bruges. T. I, 3e p.*, Bruges. Eglise de St.-Walburge, Brugge: Edw. Gailliard, 1867, p. 78 noemt de steen ook wit. De helm en de papegaai zijn daar – zeer ongebruikelijk – naar (heraldisch) links gewend (?). Het wapen in de rechterbenedenhoek is (wijselijk?) leeggelaten, mogelijk omwille van de heel sterke discrepantie tussen wat in de tekening van Kerchof staat en in de tekening in het hs. de Hooghe.

Men merkt dat het familiewapen *de Rijcke* (in hermelijn een dwarsbalk van keel beladen met drie rozen van goud) van de schoonmoeder van IV. – Mattheus Billet erg gelijk op het wapen de Rijcke dat afgebeeld staat op de ingekleurde tekening met de kwartierstaat van Justus Billet (dossier Billet, nr 2) (daar met rozen van zilver), maar sterk verschilt van het wapen de Rijcke afgebeeld rechts onderaan in de tekening door Kerchof gemaakt van de grafsteen van IV. – Mattheus en zijn echtgenote. Daar ziet men een dwarsbalk vergezeld van drie sterren. Kerchof voelde zich erg zeker van zijn stuk betreffende dit wapen want op die kwartierstaat, schreef hij er bij (duidelijk in zijn geschrift) *Dit wapen is qualijck, moet wesen een andere familie de Rijcke. Te weten sinople face d'or, 3 estoiles aussij d'or*. Een wapen de Rijcke met hermelijn en een schuinbalk is dit van een Gentse familie (en komt reeds voor bij een Pieter de Rike, leenman van de Oudburg in Gent in 1436⁴³). Maar in Brugge vinden we een ander wapen de Rijcke: van een Anna de Rycke, overleden 16 september 1636 als echtgenote van Pierre le Gillon is volgens datzelfde handschrift de Hooghe op hun grafsteen in het klooster der Arme Klaren het wapen de Rijcke: *in lazuur een dwarsbalk vergezeld van drie sterren, alles van goud*. Kerchof heeft het dus bij het rechte eind.

Het grafschrift luidde⁴⁴:

SEPVLTURE VAN MATTHEVS BILLIET F^s JANS IN ZIJNEN TIJDE KERKM(EESTE)R VAN DEZE KERKE DIE OVERLEET [niet ingevuld] ENDE VAN JO(FRROUW)^e KATELINE F^a JOOS BAUDENS, GHESELNEDE VAN DEN VOORSEYDEN MATTHEUS DIE OVERLEET DEN 2 IN MEYE XV^c LXXVJ.

Mattheus, overleden te Antwerpen en aldaar begraven in de St.-Jacobskerk werd dus nooit bijgezet in het graf in de Brugse St.-Walburgakerk. Op de grafsteen werd zijn datum van overlijden ook niet ingekapt.

43 J.-M. VAN DEN ECKHOUT, *Wapenboek van het Middelleeuwse Vlaanderen*, St.-Niklaas, 2009.

44 J. GAILLIARD, *Inscriptions funéraires ... Bruges. ... St.-Walburge*, a.w., pp. 78 en 160.

Begin van de tekst over het gezin van Mattheus Billet en Catharina Boudins (TB f. 6r)

Hij had bij zijn eerste echtgenote Catharina Boudens de volgende kinderen⁴⁵: (de *Boom van afcomste ...* (TB f. '28r'=52r e.v.)) verwijst voor de andere kinderen dan Joos met: *als an f. 6v*). De gegevens betreffende de eerste vier kinderen, vermeld in het TB, waren gekopieerd uit een handboek van Mattheus Billet maar geschreven door zijn echtgenote Catharina Boudens. Zij overleed in het kinderbed bij het baren van haar vijfde kind. De gegevens in Mattheus' handboek over dit vijfde kind en m.b.t. haar overlijden werden door Mattheus zelf geschreven.

1. **JOOS**, ° 5 (TB f. '31r'=54r: 6) november 1569, zie verder onder V.
2. **Catelijne**, geboren 's maendachs voor Kersmisse *tsnoenens ten elf uren* en dezelfde dag gedoopt te Brugge St.-Walburga⁴⁶ op 18 december 1570, (peter: Franchois de Winter, kozijn, meter: haar *moeije* [grootmoeder] Poleins, hij gaf *een schale van acht oncen*, zij *een soutvat van vijf oncen*). Zij overleed voor 14 april 1582 (zoals vermeld in de weesakte).

⁴⁵ Zie ook: SAB, Protocollen van de klerken van de Vierschaar, register Zegher Bisscop beginnend 6 september 1580, ca. 1581 (Index Cassetta, II, p. 428): *Joos, Theunkin ende Pierken, d'onbejaerde kinderen van Mattheus Billet bij Jo.e Cateline Boudins sijn wijff, en(de) voorts van Theunken 't kijndt van dheer Jacques van Outvelde bij jo.e Josijne Billet sijn tweede wijff* (Josijne Billet (x Jacob van Houtvelde) is een zuster van Mattheus, zie hoger).

⁴⁶ Zoals opgetekend uit de parochieregisters door Jacobus Antonius Kerchhof: *18 decemb(re) 1570 babt(isata) proles Matthei Billet nom(in)e Catharinam*.

3. **ANTOON** (TB f. 2), ° 5 augustus 1572, zie verder onder V.bis, die we eerst behandelen, voor zijn oudste broer V. – JOOS, omdat zijn afstamming korter is.

[“H. Pieter”, in een getekende boom in TB f. 53r. De betekenis van de “H.” is onduidelijk]. Dit kind wordt evenwel *niet* vermeld in de aantekeningen gemaakt door de moeder Catharina Boudens over haar kinderen (TB f. 6r-8v). We weten dat zij overleed op 2 mei 1576, zes uur na de geboorte van een zoon Pieter (zie hierna). Indien er toch werkelijk een *eerdere* Pieter in dit gezin werd geboren (die dan jong overleden moet zijn zodat zijn doopnaam aan een latere zoon kon gegeven worden) dan is daar enkel ruimte voor tussen Antoon en Maarten (de afstand tussen geboortetijdstippen is 29 maand) (tussen Joos en Catelijne is dit slechts 13 maand, tussen Catelijne en Antoon slechts 14 maand. Tussen Maarten en de ‘tweede’ Pieter is er wel 21 maand, maar dan zou er twee maal na elkaar slechts anderhalve maand zijn tussen een geboorte en een volgende conceptie, wat ons te krap lijkt).

4. **Maarten** [die verkeerdelijk *Mayken* wordt genoemd in de getekende boom op TB f. 53r], geboren op 3 augustus 1574 *tsnachts ten neghen uren* (peter: Marten Boudens, broer van de moeder, meter: *onse moeije* [grootmoeder] *de Rijcke*, hij gaf *eenen bierbeker van elf oncen*, zij *een schale van 7 ½ oncen*). Kerchhof in zijn extracten van de doopregisters van St.-Walburga noteerde evenwel al de doop op 2 augustus: *2 augusti 1574 babt(isata) pr(oles) Matthei Billet no(min)e Martinum, patr. Martinus Boudens et uxor Martini de Rijcke*. Het kind overleed op 3 juli 1575, elf maanden oud.

[“Mattheus”, volgens de getekende boom in TB f. 53r]. Dit kind wordt *niet* vermeld in de aantekeningen van de moeder Catharina Boudens. En zoals hoger al beredeneerd lijkt 21 maand tijd tussen twee geboortes ons te krap opdat er nog een andere geboorte tussen zou kunnen zijn.

5. **PIETER**, ° 2 mei 1576, zie verder onder V.ter, die we behandelen voor zijn oudste broer V. – JOOS omdat zijn afstamming korter is.

Hij had, na het overlijden van zijn eerste echtgenote en voor zijn huwelijk met zijn tweede echtgenote, nog een onwettig kind verwekt bij een Anna POLEINS:

6. **Clara**, geboren op 8 juli 1577 (dus geboren een maand na de voltrekking van zijn tweede wettelijk huwelijk ...). Hij schreef daarover eigenhandig – heel openhartig ... – in zijn handboek het volgende (TB f. 7v): *Den 8 july int jaer 1577 soo ghelach Tanneken Poleins van mijn natuerlicke dochter ende was ghenaeft Clara ende waren peter Simoen Blanckaert ende meter Cateline de weduwe van Lau-reins vander Meulen, de vroe-vrouwe*.

Uitwijking naar Nurenberg

V.bis. – ANTOON BILLET (TB f. 8r en f. '33r'=57r), geboren te Brugge op *Sint Ouberghensdach* [St.-Walburga] *tsnachts ten 12 uren* en gedoopt te St.-Walburga op 5 augustus 1572 (peter: *ons schoonvader* Antheunis Huwijn⁴⁷, meter: *ons schoonmoeder* Dionijse Caillau⁴⁸, zij gaven elk *een schale van acht oncen*).

Justus Billet noteerde op f. '31r'=54r van zijn *Testament Boec* als geboortedatum evenwel *25 febr. 1572*. Kerchhof in zijn extracten uit het doopregister van St.-Walburga noteerde: *5 augusti 1572 babt(isata) prol(es) Matthei Billet no(min)e Antonium, patr. Antonius Huwijn et uxor Judoci Boudins*. Deze laatste dag/maand moet de juiste zijn. Catharine Boudens had over de geboorte van haar zoon Antoon enkel een feestdag, *Sint Ouberghensdach* genoteerd maar geen dag/maand. St.-Walburgis werd naargelang het bisdom op verschillende data gevierd: op 25 februari in de bisdommen Utrecht en Munster, op 1 mei in de bisdommen Keulen, Luik, Munster, Trier en Utrecht en op 4 augustus in de bisdommen Terwaan en Munster.⁴⁹ In de Brugse St.-Walburgakerk werd mogelijk ook 4 augustus als feestdag aangehouden (de geboorte om middernacht kan nog beschouwd worden als op 4 augustus, met doop op de 5de) We vermoeden dat de '25 februari' in Justus Billet' *Testament Bouck* een verkeerde interpretatie is van *Sint Ouberghensdach* ...

Het TB schrijft nog over hem: 'hij reisde veel naar het buitenland en huwde in Nurenberg in Duitsland, waar hij zijn ambacht van **goudsmid** uitoefende. Een 'lelijke en gemene' mare ontstond dat Antoon op de brandstapel zou gebracht zijn in Nurenberg. Wat hiervan waar is heeft men nooit precies te weten gekomen omdat men van Antoon, vertrokken uit zijn land daarna nooit meer enig nieuws hoorde en men van zijn leven of zijn dood niet het minste meer heeft vernomen.'

We vinden inderdaad een Anthonis Billet vermeld in de stadsrekening 1590-91 bij de ontvangsten van huurgeld van goud- of zilversmeden van stallen (kramen) in het pand van de Oude Halle tijdens de Bruggemarkt (een jaarlijkse markt gedurende een maand na de eerste week na Pasen), maar zijn winkel was leeg: *den wijncle ghestaen hebbende up Anthonis Billet staet ledich, hier voor Memor(i)e*⁵⁰.

47 Dit kan niet de schoonvader van Catharina Boudins zijn, want dan zou die *Billet* heten en evenmin de schoonvader van Mattheus Billet want dan zou die *Boudens* heten, het moet gaan om een *stiefvader* uit een tweede huwelijk van de moeder van Mattheus Billet of de moeder van Catharine Boudins. Het gaat om Antoon Huwijn, tweede echtgenoot van de moeder van Mattheus Billet, Dionijse Caillau.

48 Hier gaat het om een echte *schoonmoeder* (geen *stiefmoeder*) van Catherine Boudins, de moeder van haar echtgenoot.

49 E. I. STRUBBE & L. VOET, *De chronologie van de middeleeuwen en de moderne tijden in de Nederlanden*, Antwerpen, 1960 (reprint Brussel, 1991), pp. 163, 171 en 181. Brugge (en Gent) behoorden tot het bisdom Doornik maar voor dit bisdom wordt geen feestdag van St.-Walburga vermeld.

50 S. MUYLAERT, a.w., II, p. 80 passim (uit stadsrekening 2.9.1590-2.9.1591). Dit zou ev. ook kunnen betrekking hebben op zijn acht maand jongere kozijn Antoon Billet, zoon van de zilversmid Ill.2. Jan, als dit heel kort voor zijn afreis naar Brazilië, ca. 1590 was.

Hij had een onwettige dochter bij Catharina HOECK met wie hij weliswaar wel verloofd was maar hun gepland huwelijk was verboden geweest door de bisschop van Brugge:

1. **Maijken**. Het TB schrijft nog over haar: Zij sloot diverse slechte huwelijken waaruit zij veel kinderen had gekregen, en niettegenstaande zij een mooie, bescheiden en waardige vrouw was werd zij door haar ouders en verwanten van vaderlijke zijde doodgezwegen (*ghelijck onbekend ghelaten*).

Kerchhof vermeldt bij hem geen echtgenote en alleen *ob.(iit) sonder kinderen*. Misschien wou hij zijn Spaanse cliënten niet voor het hoofd stoten met dit 'zwarte schaap' in de familie.

(We vinden een Antoon Billet begraven te Brugge St.-Salvator (3de portie) op 18 juni 1617 (ook Kerchhof vermeldt deze begrafenis) maar dit is mogelijk nog een andere persoon.)

Uitwijking naar Gent

V.ter. – PIETER BILLET (TB f. 7r, 8v en f. '33v'=57v), geboren op 2 mei 1576, *omtrent de noene* en dezelfde dag gedoopt te Brugge St.-Walburga⁵¹ (peters: Pieter d'Hase die een *schale van 9 oncen* gaf en Jacques del Cambre, die een *schale van 6 oncen ende 3 clene* gaf, meter: de huisvrouw van Jan Goosens, zij gaf *een schale van drij oncen en 3 ses...ien*).

Door zijn ouders werd hij in de leer gedaan in het huis van Jan van Vlaenderen in de Gouden Arend in de Veldstraat te Gent om daar het koopmanschap van de *mercerie* te leren. Daar woonde ook Marie SCHOORMAN met wie hij huwde.

Het TB f. 8v schrijft nog over hem: hij was koopman in zijden lakens. Zoals zijn broer was ook hij verre reizen zeer genegen en van een van zijn reizen is niet teruggekomen, zodat het niet gekend is, waar of in welke omstandigheden hij overleden is.

Zij hadden volgende kinderen:

1. **Matheus**, ongehuwd overleden⁵² te Melsene in het Land van Waas.
2. **Pieter**. Hij werd gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 1 oktober 1597 (peter: Pieter Schoorman, meter: Elizabeth Schoorman)⁵³. De pastoor noteerde de

51 KERCHOF in zijn extracten uit het doopregister van St.-Walburga: *2 may 1576 babt(isata) prol(es) Matthei Billet no(min)e Petrum*.

52 KERCHOF in zijn verticale stamboom zet deze als *Mattheus Billet obijt ongetraut* met een accolade onder Pieter, de pastoor van Heijnsdijck (alsof hij van hem een zoon is ...), dit moet een verstrooidheidsfoutje zijn, want hij vernoemt tegelijk een Mattheus als broer van deze Pieter.

53 1597: *1a die Bap(tisatu)s fuit Petrus filius Petri Bilget. Susceptor Petrus Schoorman, suceptrix Elizabeth Schoorman, Velstraete wuensdach*.

straat waar de ouders woonden nl. de Veldstraat (waar zij elkaar ook hadden leren kennen).

Hij was als oom van VI.bis. – JUSTUS Billet, in 1633 aangezocht om dooppeter te zijn van diens eerste kind Anna Maria (zie aldaar) maar omdat hij niet aanwezig kon zijn, werd iemand anders genomen.

Hij werd pastoor van de proosdij van *Heijnsdijck* in het Ambacht van Hulst (het tegenwoordige Hengstdijk, sinds 2003 deelgemeente van Hulst). Hij was er werkzaam van 1622 tot zijn dood in 1642⁵⁴. Over zijn leven als pastoor te Hengstdijk is veel geweten uit dekenale verslagen⁵⁵ en het is bijzonder kleurrijk, maar – zeker tot 1633 - niet erg fraai ... :

Als 25-jarige werd hij in 1622 door bisschop Triest benoemd als deservitor van Hengstdijk. In de dekenale verslagen waren de getuigenissen over hem aanvankelijk nog vrij gunstig maar zij sloegen wel dra om in een wel erg rijk geschakeerde klachtenlijst: hij was indiscreet en een lichtgeraakte ruziezoeker, verwaarloosde de zieken en lag overhoop met de boeren omdat hij zelf akkers huurde en landbouw bedreef wat eigenlijk aan pastoors verboden was (maar in 1631 verkocht hij zijn paard en werktuigen en behield slechts twee koeien). Hij was tuk op aanwas van familiebezit en er gingen geruchten over relaties met de kostersvrouw. Hij gaf zelden catechismus, zijn duiven nestelden in het dak van de kerk. Hij deed aankopen zonder met de kerkmeesters te overleggen en bezocht herbergen tot diep in de nacht. In 1627 vernam bisschop Triest nog uit de mond van de griffier van Hulsterambacht dat Billet eens de pastoor van Hontenisse publiekelijk had uitgescholden voor beest en de paters van Ter Zande voor honden. Hij had slaande ruzie met de vaandeldrager van de kapitein en tuigde in zijn eigen kerk de grafdelver Laurens Timmerman met een doornige stok zozeer af, dat de man bloedend naar buiten moest gebracht worden. Ooit wierp hij een explosief naar de brouwer van Hengstdijk, waarna hij zelf in levensgevaar kwam toen soldaten hem gingen bekogelen. Enkele dagen tevoren, toen iemand hem op straat aansprak omtrent bepaalde openstaande schulden was Billet opgevlogen en had hij hem uitgekafferd voor windbui, ketter en klaploper. Bij een eet- en drinkpartij sloeg hij te veel naar binnen, braakte zich tweemaal leeg en zette zich daarna weer aan tafel ... In 1629 berichtte de deken dat hij geen moeite deed op te treden tegen een exorcist, dat hij buitenshuis geen priesterkleding droeg en leden van het kerk- en armenbestuur benoemde buiten de deken om.

54 Zie rederijkerszeeland.wordpress.com/2016/03/27/de-rederijkers-van-hengstdijk. Een andere pastoor verspreidde het verhaal dat Billet in Hengstdijk in 1622 een rederijderskamer oprichtte (genaamd *De edele fleur, soet van geur*), maar dit is niet zeker.

55 T.B.W. KOK, *Dekenaat in de steigers. Kerkelijk opbouwwerk in het Gentse dekenaat Hulst, 1596-1648*, proefschrift doctor in de letteren Univ. Nijmegen, Tilburg, 1971, passim.

Maar rond 1633 had de deken gunstiger berichten te melden, de pastoor scheen zich fatsoenlijker te gedragen. Een onderzoek naar zijn benoemingsbrieven was voor Billet allicht een teken aan de wand geweest. Hij had nog wel een jong meisje in huis, maar dat scheen een soort pleegkind te zijn en hij zwoer bij al wat hem heilig was, dat hij de kostersvrouw niet meer aankeek. Voor bisschop Triest was het waarschijnlijk ook moeilijk geweest een opvolger te vinden voor die parochie want de vijand (de Staatse troepen) was zeer nabij. Overigens werd Billet van februari 1635 tot februari 1639 door Staatse soldaten geïnterneerd in het fort Sint-Anna (mogelijk een represaille-gijzeling). Tijdens zijn internering deed hij een beroep op de kerk- en armenkas want hij had het niet breed, maar hij zou dit later toch moeten terugstorten uit zijn eigen jaarwedde want die was wel niet zo gering: het kapittel van Kortrijk en de abt van Ter Duinen storten immers een deel van de tienden die zij er hieven door aan de pastoor. En de pastorie bezat ook 24 gemeten land die verpacht werden.

Na zijn interneringstijd woonde hij nog in Hengstdijk tot aan zijn overlijden. Hij overleed te Hulst op 14 juli 1642 's avonds om 6 uur en werd begraven in zijn parochiekerk van *Heijnsdijck*.

V. – JOOS BILLET (TB f. 8r; f. 12r tot 15r; f. '29r'=52r en '31v'=54v tot '32v'=56v). Hij werd geboren op *Saterdag naer alderzielendach tsavonts ten 5 uren*, d.i. 5 (Kerchhof: 6) november 1569 (peter: Joos Boudins, grootvader materneel; meter: Maiken Billet, zij gaven elk *eenen silveren bierbeker van acht oncen zwaer*).

Hij huwde te Gent op 18 februari 1591 met Marie DE VOS, geboren ca. midden 1561 (28,5 jaar oud bij haar huwelijk), dochter van Nicolas (+ 1590) en Barbara van Wanzele (° op "*woensdach*"⁵⁶ 2 dec. 1535, + december 1614).

Te Gent waar hij woonde was hij koopman van zijden lakens en zijde *mercerije* (zoals zijn ouders het geweest waren) in het huis genaamd de Gouden Hond in de Korte Munt⁵⁷ (tussen de Korenmarkt (centrum) en de Groentenmarkt). In 1596 was hij ontvanger voor het merceniersgilde van Gent, getuige een ontvangstbewijsje door hem ondertekend van 22 januari 1596⁵⁸:

56 2 december 1535 (Juliaanse kalender) is in feite een *donderdag*, 2 december 1534 is wel een woensdag ...

57 Thans Korte Munt nr. 3: een erg smalle woning van vier bouwlagen en dak. In 1784 werd de voorgevel in classicistische stijl gemoderniseerd door tingieter Philippe Dieryckx (voorheen een trapgevel). Van 1829 tot 1917 was daar de tingieterij de Keghel gevestigd.

58 De tekst luidt: *Ontfaen bij mij onderscreven, gheco(m)mitteert wesen(de) tott(en) ontfanck van(de) generaele o(m)mestellinghe van(den) merseniens deser stede van Ghendt vanden eersa(men) s(ieu)r Pieter Tats de so(m)me van twee pond(en) groot(en) vlems. En(de) dat over ghelyck so(m)m d(ae)r P(iete)r ghetaxeert is inde voors(eid) o(m)mestellinghe. 'T orconde mijns gewoonlichs hanteeck(en) hier onder ghestelt, des(en) XXIJan januari XV^c XV^v. Ick zegghe IJ Lb. [getekend] Joos Billet.*

Ontvangstbewijsje met handtekening van Joos Billet, 22 januari 1596 (Bibl. UGent, hs, E. DE BUSSCHER, documenten betreffende Justus Billet, f. 1).

Maar hij staakte zijn koophandel om te dienen in het leger van 'Prins Albertus' (d.i. Albrecht van Oostenrijk, gehuwd met Isabella, dochter van Philips II, koning van Spanje, landvoogden van de Nederlanden) bij de belegering van Oostende. Daar werd hij besmet van een *contagieuze* ziekte en hij overleed daaraan op 4 oktober 1604 (f. '31v'=54v; zijn weduwe schreef evenwel in zijn notitieboek, gekopieerd in *Den testament bouc*, f. 14: *den 20en octobre int jaer 1604*). Hij werd begraven *opt kerckhof van St Albert*.⁵ Hiermee wordt allicht bedoeld het kerkhof van het St.-Albertusfort, een van de 18 forten die werden gebouwd naar aanleiding van het beleg van Oostende. Dit fort was gebouwd in 1599-1600 in de duinen van Mariakerke, ten westen van Oostende.

Begin van de tekst over het gezin van Joos Billet en Marie de Vos (TB f. 12r)

In 1638 leefde Marie de Vos nog alsook vijf van haar kinderen en acht kleinkinderen van haar zonen Gillis en Justus. Zij overleed op 31 augustus 1640, *des vrijdachs den lesten dach van Augusti, tsavonts tusschen 7 ende 8 uren* (op f. 18: *tusschen 6 en 7 uren*), 78 jaar oud, en werd begraven in de kerk der Predikheren te Gent voor het altaar van de H. Rozenkrans onder zerksteen.

Zij hadden volgende kinderen: (TB f. 13r tot 13v) (TB f. '28r'=52r e.v. verwijst voor de andere kinderen dan Gillis met: *als an fol.° 13*)

1. **GILLIS**, ° 24 januari 1592. Zie verder onder VI.
2. **JUSTUS** (Joosken), DE KRONIEKSCHRIJVER, ° 24 november 1593. Zie verder onder VI.bis en die we eerst behandelen, voor zijn broer VI. – GILLIS, omdat zijn afstamming korter is.
3. **Jan** (Hansken) [*niet* vermeld in de getekende boom in TB f. 53r], geboren (TB) op 24 januari 1596 op *Sinte Pauwels avont, ten vier uren* (peter: kozijn Jan vanden Borne, meter: de huisvrouw van Antheune d'Hont). Hij werd gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 27 januari 1596 (peter: Johannes van den Borne, meter: Elizabeth Anbienis). De pastoor noteerde telkens ook de weekdag van de doop en de straat waar het kind geboren was, hier een zaterdag (27 januari 1596 is inderdaad een zaterdag) en op de *Vismert* (Vismarkt)⁵⁹. Hiermee kennen we dus de woonplaats van de ouders. Het kind overleed op 30 juni 1597 *te 8 uren voor den noen ende licht begraven in de kercke van Sinte Niclais*.
4. **Catharina**, geboren (TB) op 20 juni 1598, *'s maendachs*⁶⁰ *tusschen vier en vijf uren* (peter: Mattheus van Deinse (hij gaf 2 *silveren lepels weerdich omtrent de XX Sch. gr.*), meter: nicht Cateline Calewaers, weduwe van Gillis van Basselare (zij gaf een *silveren sautvat, weerdich omtrent de drij ponts groote*)). In het doopregister van Gent, St.-Niklaas lezen we enkele vreemde afwijkingen: in de rubriek *Junyus 1598* lezen we: *22 die bap(tis)ta fuit Catarina filia Petri Bilget. Susceptor Mattheus van Deijnse. Suscepatrix: Catarina de Vos. Maendach Vismert*. Kloppen hierin wel: de datum: twee dagen na de geboorte, de plaats: *Vismert*, de voor- en familienaam van peter, de voornaam van de meter, maar niet: de doopnaam van de vader: *Petrus* i.p.v. *Judocus* (!) en de familienaam van de meter: *de Vos* tegenover *Calewaers*. We hebben de indruk dat de pastoor wat verstrooid was: er was 8,5 maand eerder (op 1 oktober 1597) in zijn kerk een ander kind als *Petrus filius Petri Bilget* gedoopt, misschien dacht hij dat het terug om dezelfde vader ging,

⁵⁹ Andere straatvermeldingen op deze en volgende bladzijde zijn: *Langhem(unt)*, *Velstrate*, *Bij de fremineuren*, *Coorleye*, *Donckersteke*, *Coormaert*, *Hoyaert*, *Vut de Velstrate*, ...

⁶⁰ Er staat *smaendachs* ... *opden XX Juny 1598* maar 20 juni 1598 is een zaterdag! 20 juli 1598 daarentegen is wel een maandag, mogelijk is hier dus een overschrijffout gemaakt (juni i.p.v. juli).

maar die eerdere vader was de broer Pieter van Judocus ... Hij verhaspelde beide broers dus (en het helpt natuurlijk ook niet dat de pastoor niet de naam van de moeder noteerde, anders had hij zijn fout allicht wel opgemerkt).

Zij werd religieuze in de Bijloke abdij in Gent en legde haar geloften af in 1623. Zij overleed er op 24 april 1681 na diverse ambten bediend te hebben i.h.b. van *dispensierighen*, zowel van het klooster als van *Mevrouwe* en van het hospitaal. In *Den testament bouc ...* is na f. 14v een gedrukt blad ingekleefd waarin haar leven beschreven wordt (*haer latijnschen bidtbrief*)⁶¹.

5. **Robert**⁶², geboren (TB) op *donderdag* 19 oktober 1600, *tusschen een ende twee uren naer noene* (peter: *joncheer Robert Hellijn, heere van Wassenhove*, meter: *Jannelien Steyaert, d'huijsvrouw van Franchois de Langhe*) en gedoopt te Gent St.-Niklaas, op 20 oktober 1600 peter: Robert Hellin, meter: Joanna Steyaert). Opnieuw zien we dat de pastoor er niet met zijn gedachten bij was want hij had de familienaam van de vader verkeerd begrepen: hij noteerde Gilget, ipv Bilget (!). De rest klopt: gedoopt een dag na de geboorte, voornaam vader, voor- en familienaam van de doopheffers alsook de woonplaats, nog steeds de *Vismert* (Vismarkt).

Hij werd religieus in de Orde van Sint Dominicus in het klooster *vande PP Predicheeren* te St.-Winoksbergen (Bergues, N.-Fr.), legde zijn geloften af in 1620 en nam de kloosternaam **Vincentius** aan. Hij werd aldaar geprofest in mei 1620 en deed zijn eerste mis in het klooster der Predikheren te Brugge in 1625. Hij werd in 1630 benoemd tot termijnpater te Broekburg (Bourbourg, N.-Fr.) en in het jaar 1633 tot subprior van zijn klooster te St.-Winoksbergen. Hij overleed op 14 september 1648 in zijn klooster, ongeveer 48 jaar oud (48 jaar min 35 dagen).

6. **Lievine**, geboren op 15 maart 1603 (peter: *heer Lieven van Hove, pasteur van S(in)te Marguerite tot S(in)t Omars*, meter: *Lievine de Vos, d'huijsvrouw van Laurens de Ceuninck, onse schoonsuster tot Brugghe*). Dit kind werd blijkbaar niet in de St.-Niklaasparochie gedoopt waar de vorige vijf kinderen wel gedoopt waren.

Zij werd religieuze in het klooster van de Bernardinen genaamd Ter Haeghen in Gent en legde haar geloften af in het jaar 1625. Nadat zij alle gewoon-

lijke ambten had uitgeoefend werd zij in 1655 verkozen tot priores van haar klooster. Zij overleed op 9 april 1669.

VI.bis. – JUSTUS BILLET (de Gentse kroniekschrijver) (TB f. 16r tot 18v)

Voor zijn levensbeschrijving verwijzen we in de eerste plaats naar:

- zijn eigen aantekeningen in zijn *Testament Boec* (TB f. '23r' tot '27r') betrekking hebbend op de jaren 1630 tot 1665. Zie bijlage 1.

Alsook en tevens voor zes van de handschriften (vooral kronieken) die hij samenstelde⁶³, naar:

- E. DE BUSSCHER, 'BILLET, Juste', in: *Biographie nationale de Belgique*, Brussel, t. 2, 1868, kol. 422-428 (met foutief geboortjaar en onvolledige afstamming).

- IDEM, *Juste Billet, chroniqueur gantois au XVIIe siècle. Aperçu biographique et historique*, Gent, 1873, 198 pp. (idem);

- H. COLLUMBIEN, 'Justus Billet, Politiemeester van Gent.', in: *Ghendtsche Tydinghen*, 11 (1986): 312-321 (met een ander maar ook foutief geboortjaar).

Hij werd geboren op 24 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 25 november **1593** (peter: Arnold Maerschallck, meter: Margareta de Vos). Hij werd dus *niet* geboren in 1594 zoals het op twee plaatsen staat in zijn eigen (!) *Den testament Boec van Justus Billet ...*, nl. op f. 13r ('den 24-en van novembre int jaer 1594') en f. '31v'=54v ('gebor(en) 24 9ber 1594')⁶⁴. En ook niet in 1592 zoals de oude biografieën⁶⁵ schrijven. 1593 is ook veel meer aannemelijk als we de tijdsafstanden tussen geboortes bekijken: bij "1594" zou er tussen eerste kind (° 24 februari 1592) en tweede kind (° 24 november "1594") 33 maanden zijn, tussen tweede en derde kind (° 24 januari 1596) slechts 14 maanden. De tweede tussentijd is wel erg kort en strookt niet met een zoogperiode na geboorte van normaal één tot anderhalf jaar (en onvruchtbaarheid van de moeder). Met een geboorte van het tweede kind in 1593 is dit veel aannemelijker: resp. 21 maanden en 26 maanden. Het *Testament boek* vermeldt nog dat zijn geboortedag was op *Sinte Cateline avont* en geeft ook de familieband met zijn doopheffers: peter: oom Arnault de Maerschallck, meter: Marguerite de Vos, schoonzuster van de vader.

Hij had volgende loopbaan in het stadsbestuur van Gent als schepen van Gedele (G) of van de Keure (K)⁶⁶:

1643	Justo Billet	G 11/13
1644	Justo Billet	G 11/13

61 De rechterkant is afgescheurd waardoor ongeveer 10% van de tekst verloren is, maar de inkt had zich ondertussen daarvoor al afgezet in het blad waarop deze gekleefd is, waardoor de hele tekst (in spiegelbeeld) toch nog beschikbaar is aan de achterzijde van dit blad.

62 Eerst genoemd *Robert of Vincent* maar die alternatieve voornaam wordt niet meer vermeld enkele folio's verder bij de behandeling van dit gezin (daar wordt ook nog een zoon Jan vermeld die eerder niet vermeld was), nog iets verder blijkt Vincent dan zijn kloosternaam te zijn.

63 Zijn *Den testament boec van lustus Billet ...* wordt in de publicatie van E. DE BUSSCHER niet vermeld.

64 KERCHOF, die allicht ontleent aan het TB, schrijft ook 1594.

65 E. DE BUSSCHER in zijn bijdrage in *Biographie nationale* van 1868 en zijn boek van 1873 en H. COLLUMBIEN, a.w.

66 [POLYDORE-CHARLES VANDER MEERSCH (ed.), ANDREAS VAN HEULE], *Memorieboek der stad Ghent : van 't jaer 1301 tot 1793*, 4 vols., Gent, 1852-1861 (bevat de naamlijsten van de schepenen van de Keure en van Gedele van Gent, periode 1301-1500 (dl. I), 1501-1572 (dl. 2), 1573-1793 (dl. 3), tafel (dl. 4)), passim.

1646	Justo Billet	G 9/13
1647	Justo Billet	G 8/13
1651	Justus Billet	K 9/13
1653	Justus Billet	K 10/14
1655	Justus Billet	K 9/12
1656	Justus Billet	K 10/13
1658	Justus Billet	K 7/13
1659	Justus Billet	K 7/13
1660	Justus Billet	G 4/13
1661	Justus Billet	G 4/11
1665	Justus Billet	G 6/13
1666	Justus Billet	G 6/14

Op 24 juni 1662 werd hij ook, éénmalig tesorier van de stad Gent. Zijn eigen loopbaan beschrijft hij heel nauwgezet in zijn *Testament Boec* (zie bijlage 1).

Handtekening van Justus Billet op een ontvangstbewijsje van 8 februari 1644 (Bibl. UGent, hs, E. DE BUSSCHER, documenten betreffende Justus Billet, f. 4v)

Hij huwde te Gent St.-Maarten op 1 februari 1632 (Justus Billet schrijft: 2 februari 1633 *dico* 1632⁶⁷) met jonkvrouw Marie INGELBIN fa Rijckaert (getuigen: heer Gerardus van Muelen en heer Franciscus Lefebure). Zij was weduwe van Antonis Barm. Zij overleed te Gent op 7 december 1681. Na haar overlijden werd een staat van goed opgemaakt⁶⁸.

Hij overleed te Gent op 30 september of 2 oktober 1682⁶⁹ in zijn huis 'de Samson' op de Hoogpoort (nr. 33, nabij de noordgevel van het stadhuis). Dit huis werd gebouwd in 1481 en deed tot 1540 dienst als gildenhuis voor de goudsmeden. Na de Gentse opstand werd door keizer Karel de goederen van de nering der goudsmeden verbeurd verklaard. De nering verkocht het huis in 1542.

67 *Dico* 1632 is duidelijk later toegevoegd, waarbij tevens de laatste 3 in 1633 met inkt veranderd werd in een 2.

68 SAG, Familiepapieren, nr. 522a, een katervan van 55 folio's.

69 In een liquidatieakte van 12 januari 1683 wordt 2 oktober vermeld (EDM. DE BUSSCHER, *Juste Billet, chroniqueur gantois au XVIIe siècle. Aperçu biographique et historique*, Gent, 1873, pp. 8 en 121). In de brief van maart 1683 van Jan Ingelbin (Justus' zwager) aan KERCHOF vermeldt hij 30 september, overgenomen door KERCHOF).

Het huis 'de Samson' te Gent, Hoogpoort 33, woonhuis van Justus Billet.

Zij werden begraven in de Gentse St.-Baafskathedraal⁷⁰.

Begin van de tekst over het gezin van Justus Billet en Marie Ingelbin (TB f. 16r)

70 Zoals vermeld door Jan Ingelbin in zijn brief van maart 1683 aan KERCHOF.

Zij hadden volgende kinderen (TB f. 17r tot 18v):

1. **Anna Maria**, geboren op maandag 17 januari 1633, op *St. Antheunisdach*, *tsavonts omtrent ten X uren* (peter: *heer ende meester Pieter Billet, pastoor van Heijnsdijck, maer sijnde hij absent, wierd in sijns plaetse gestelt voor peter, heer ende meester Francois le Febuere, advocaet inden Rade van Vlaenderen*, hij gaf een *silveren mostaertpot weerdich omtrent XXJ guldens*, meter: Marie de Vos (grootmoeder paterneel, zij gaf een *selveren schale*). In de alfabetische naamtafel op de doopregisters van Gent St.-Maarten vinden we inderdaad Anna Maria Billet, gedoopt in januari 1633, de akten zelf zijn voor de periode 1600-1633 helaas niet bewaard.

Zij overleed op woensdag 2 juni 1638, *de vigilie van Heilich Sacramentsdach*, oud 5 jaar en 4½ maand en werd begraven te Gent in de St. Baafskerk in de zijbeuk tussen de eerste pilaar en het graf van heer kanunnik Smets.

2. **Elizabeth**, geboren *Sinte Zachariusdach*, *tsnoenens tusschen 12 ende 1 ure* (peter: *monsieur Gillis Billet*, meter: nicht Maria Calewaert, weduwe van *wijlent d'heer Lucas Strijmeers van Brugghe, maer met haere absencye wiert in haeren name begroet, joncvr(ouw) Catarina Croone, huijsvrouw van sig(neu)r Cristiaene Ghisens* (hij gaf een *selveren schijnckanne weerdich ontrent vyfthien pont groote*, zij gaf een *gauden keten weerdich ontrent de ses pont groote*)). Ze werd op dezelfde dag 5 november 1634 gedoopt te Gent, St.-Baafs op (peter: heer Gillis Billet, meter: Catharina Croone in naam van vrouw Maria Caluwaert).

Zij overleed op dinsdag 20 juli 1638, op *Sinte Margarietendach*, oud 3 jaar en 8½ maand en werd begraven in te Gent in de St.-Baafskerk, *bij haer maseurken Anna Maria voorseit*.

3. **Johanna Catharina**, geboren op maandag 4 mei 1637, *tsavonts omtrent den 8 uren* (peter: *monsieur Joannes Ingelbin*, meter: *mad(emoise)lle Jehenne Mariot, huisvrouw van monsieur Nicolas Barnie, onsen schoonbroeder van Luijck, bedienende onse moeder Billet, haere plaetse door haer absencye* (hij gaf voor een *vontghift, een paer vergulden grijperkens*, zij gaf een *paer vergulden schaelliens*)). Ze werd gedoopt te Gent, St.-Baafs op 5 mei 1637 (peter: Joannes Enghelbin, meter: Joanna Mariot in naam van Maria de Vos). Allicht overleden voor haar vader want niet vermeld onder zijn erfgenamen. Jan Ingelbin, zwager van Justus Billet schrijft in maart 1683 dat er vier jong overleden kinderen waren in dit gezin. Gezien we van drie andere zeker weten dat zij jong overleden moet dit het vierde jong overleden kind zijn.
4. **Marie Livine**, geboren op woensdag 2 november 1639, *tsnachts tusschen een ende 2 uren* (peter: *heer Segheus Strymeersch van Brugghe*, meter: Jo(ffrouw)e Marie Mertens, ons *maseur, huijsvrouw*

van d'heer Gillis Billet (hij gaf *niet*, maar zij gaf een *cleen gauden keteigns met een gauden Agnus Dei*). Ze werd gedoopt te Gent, St.-Baafs op 3 november 1639 (peter: heer Isegier Strymeersch, meter: vrouw Maria Martens). Zij was één van de twee enige erfgenamen van haar vader (akte van 12 januari 1683)⁷¹. Zij werd in maart 1683 geestelijke dochter genoemd in de brief van Jan Ingelbin aan Kerchof.

5. **Maria (Marieken)**, geboren op woensdag 29 januari 1642. Maar het meisje was een onvoldragen kind van zes maand en werd daarom in huis gedoopt door de heer *visinteerden* (?) vander Mandere. Zij leefde nog ongeveer 7 uur tot de volgende morgen. Zij werd begraven bij de twee andere eerder overleden dochters van haar ouders. Van dit kind werd geen doopakte ingeschreven in het doopregisters van Gent St.-Baafs.
6. **Anna Justina**, geboren op vrijdag 29 mei 1643 en de volgende dag gedoopt in de St.-Baafskerk (peter: Heer Jean Ooghen, meter: *j(on)cfrau d'huijsvrouw van sig(neu)r XPiaen Ghisens* (hij gaf een *gauden keten met een gauden heiligdom*, de meter gaf *niet* (sic)). De bevalling verliep moeilijk: in de marge noteerde Justus nog over de geboorte: *'s naermiddachs tusschen 3 en 4 uren, sijnde gheweest 13 of 14 uren in arebeit*. Ze werd gedoopt te Gent, St.-Baafs op 30 mei 1643 (peter: heer Jan d'Hooghe, meter: vrouw Catharina Scoone, echtgenote van Christiaan Gysens)⁷². De meter was dus dezelfde als voor het tweede (jong overleden) kind Elizabeth. Zij werd in maart 1683 geestelijke dochter genoemd in de brief van Jan Ingelbin aan KERCHOF.

VI. - GILLIS BILLET (TB f. 13r, f. '29r'=52r tot '29v'=52v; f. '34r'=58r tot '34v'=58v en vooral '39r'=63r tot '39v'=63v), geboren en gedoopt te Gent St.-Niklaas op 25 januari 1592 (*op S(in)te Pauwels tsmorgens ten vijf huren* (peter: *Gillis van Basselaere*, meter: *Maiken* [lees: Barbara⁷³] de Vos).

Hij had een korte loopbaan in het stadsbestuur van Gent⁷⁴:

1640	Gillis Billet	G 11/13
	(<i>loco Pieter van Schoone</i>)	
1642	Gillis Billet	K 10/13
1650	Gillis Billet	K 11/13

71 SAG, Familiepapieren, nr. 522a, twee katernen van 8 en 31 folio's.

72 In de doop van Elizabeth was haar familienaam Croone ...

73 De meter wordt in TB f. 13 *Maiken* de Vos genoemd maar dat is allicht een verstrooidheidsfoutje want de moeder van de gedoopte heette Maria de Vos. In het doopregister Gent, St.-Niklaas lezen we: *Januarius 1592, 25 die bap(tizatu)s est Egidius filius Judoci Bilget et Marie de Vos. Susceptor Egidius van Basselare, susceprix Barbara de Vos, Saterdach, up de vismert*. Hier heet de meter dus *Barbara de Vos*, de moeder had inderdaad een zuster Barbara (overleden in 1633: TB f. '36v'=60) zoals te zien in TB f. 10 e.v. en TB '35v'=59 e.v. waar het volledige gezin van Niklaas de Vos en Barbara van Wanzele (de schoonouders van de vader V. - Joos Billet van de boreling) beschreven staat.

74 *Memorieboek der stad Ghent*, a.w.

Hij was ook een tijd deken van de bakkers van Gent tot wanneer op Kerstavond 1652 zijn broer VI.bis. - JUSTUS hem in dit ambt verving⁷⁵.

Hij huwde een eerste maal te Gent St.-Michiels Noord op 29 augustus 1623 met Isabeau (Elizabeth) VAN SCHOONE, dochter van *Remacle*. Het huwelijksregister van die parochie vermeldt (f. 32) hun huwelijk op 29 augustus 1623: *senior Gillis Billet met joncv(rouw) Isabeau van Schoone n.s. S(anc)ti Nicolai* (geen getuigen vermeld). Zij overleed in het kinderbed in mei 1624⁷⁶.

Hij huwde een tweede maal op 9 juni 1626 met jonkvrouw Maria MERTENS (of MARTENS) fa Jan, uit Antwerpen. Zij overleed op 10 of 11 augustus 1676⁷⁷.

Zijn staat van goed bleef bewaard⁷⁸. Daaruit kennen we zijn bezit, enerzijds voorkomend uit de erfenis van zijn ouders, anderzijds de aanwinsten tijdens zijn huwelijk.

Uit de erfenis van zijn ouders bezat hij:

- een gestruikt leen, geërfd van zijn vader *sr Joos Billet*, liggende in Uitkerke bij Blankenberge;
- een blekerij met bijhorende huizingen, zijnde een leengoed gehouden van het leenhof van St.-Pieters bij Gent en gelegen nabij de Munckbrug (uitgebaat door een Andries Ronse);
- een hofstede van 51 gemeten in Uitkerke, verpacht.

Tijdens zijn huwelijk had hij volgende bezittingen verworven:

- gronden in Olsene;
- behuise hofsteden in St.-Baafs Vijve, Wakken, Tielt, Egem, Drongen, Evergem, Waterdijk, Watervliet en Melle;
- heel wat huizen in Gent: een huis in de Gentse *Veldstraete* (Veldstraat), nog een tweede in die straat, twee huizen met elk twee woonsten in de Sacramentstraat (thans Heilig Sacramentstraat, een zijstraat van de Veldstraat), drie huizen in het Bonte Leeuwstraatje (= het zijstraatje van de Veldstraat, iets noordelijker van het vorige zijstraatje), een groot huis in de straat On-

derbergen (*ten voorhoofde Onderberghe achter vijft commende met eene groote poorte inde Pasternestraete*, de straat Onderbergen is evenwijdig met de Veldstraat aan de andere kant van de Leie, de Posterneestraat is een zijstraat ervan), nog een huis naast het vorige, een huis in het St.-Pietersdorp bij de Munckbrug en een huis en blekerij beneden de Munckbrug (dit laatste staat evenwel al vermeld bij zijn bezit uit de erfenis van zijn ouders - ?);

- daarnaast nog tal van bezette renten hetzij binnen of buiten de stad Gent, lijfrenten, onbezette renten en obligaties (al dat niet rente opbrengend).

Een van de twee huizen in de Veldstraat, genaamd de Moerboom was sinds 1 november 1650 verhuurd geweest aan voor 50 pond groten per jaar maar was na zijn overlijden voor dezelfde prijs verhuurd aan zijn zoon Jan Baptiste Billet (die dus huur betaalde aan zijn broer en zuster, mede-erfgenamen).

Hij overleed op 23 of 24 juni 1667⁷⁹. Zij werden begraven in de Gentse St.-Niklaaskerk⁸⁰.

Hij had uit het eerste huwelijk volgende kinderen:

1. **Maria Catharina**, jong overleden (TB : zes weken na haar moeder die stierf in het kinderbed). Zij werd gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 23 mei 1624. Het kind overleed dus begin juli 1624.

Hij had uit het tweede huwelijk volgende kinderen: (de *Boom van afcomste ...* (TB f. '28r'=52r e.v.) verwijst voor de andere kinderen dan Justus (en Jan Baptiste) met: *als an f.°* [niet ingevuld, maar dit is '39r'/63r e.v.]

Het TB f. '39r'/63r vermeldt een oudste zoon *Jan Baptista den eersten van dien naeme ghestorven sijnde in sijn onderaericheijdt*. Hoewel er tussen het huwelijk van juni 1626 en de geboorte van Justus in mei 1629 zeker ruimte is voor een eerder kind vinden we toch geen doop van een Jan Baptist Bill(i)et noch in de tafel, noch na het lezen van alle doopakten van 1627 of 1628 van de Gentse St.-Niklaasparochie. We twijfelen er dus aan of dit kind wel heeft bestaan. Ook Jan Ingelbin, zwager van Justus Billet in zijn brief van 1683 aan Kerchof schrijft dat in dit gezin slechts 9 kinderen werden geboren, waarvan 4 jong overleden, wat een extra argument is dat deze (eerste) Jan Baptiste fictief is.

2. **Justus** (of Joos). (zie '39r'/63r) Hij werd gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 22 mei 1629. Deze inschrijving staat in het doopregister geprangd tussen de laatste registratie van mei (op 19) en de eerste van juni (op 7). Was de pastoor vergeten het onmiddellijk te noteren en heeft hij dat pas na 7 juni opgemerkt en het dan er tussen gelast?

75 Zie de vermelding door Justus Billet in de chronologische lijst van zijn ambtelijke loopbaan in zijn TB: 1652 *Op Kersavont wijnt ick ghemaect hooftman vande backers inde plaetse van mon frere d'heer Gillys Billet*.

76 Volgens het TB stierf de moeder in het kinderbed in "1623". Maar, tenzij hun eerste kind al een eind voor hun huwelijk werd verwekt, lijkt het er ons eerder op dit kind na 1623 werd geboren en de moeder dus in 1624 of later overleed. Dit zien we bevestigd in het doopregister van Gent, St.-Niklaas (zie hierna): haar dochter Maria Catherina werd geboren 23 mei 1624. De moeder overleed dus (in het kinderbed) in mei 1624.

77 In de brief van Jan Ingelbin aan Kerchof (SBB, VKB, nr. 22) en in SBB, VKB, nr. 34, hor. stamboomschema is de datum 10 augustus 1676, in de staat van goed van haar echtgenoot (zie hierna) is de datum 11.

78 RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 25.132/2, voorlaatste bundel (kopie van zijn staat van goed): *Staet ende inventaris in baeten en(de) comeren bevonden ten sterfhuuse van wijlent d'heer Gillis Billet en(de) jo.e Marie Martens sijne huijsvr(ouwe) die respectievelijck dese weerelt overleden den XXIIIJen jan(uar)ij 1667 en(de) XJ augusti 1676*. Volgens SBB, VKB, nr. 34, hor. stamboomschema, 23 juni 1667.

79 In de brief van Jan Ingelbin aan Kerchof is de datum 23 juni 1667, in zijn staat van goed (zie hoger) 24.

80 SBB, VKB, nr. 34, hor. stamboomschema.

Hij overleed ongehuwd te St.-Omer (N.-Fr.) tijdens zijn studietijd aldaar. Maar eerder had hij zich als *Justus Billet, Gandensis* (uit Gent) op 9 januari 1648 ook ingeschreven aan de universiteit te Leuven (samen met zijn broer Pieter) in de klasse *divites minorenes*: rijke studenten, minderjarig (jonger dan 25)⁸¹.

3. **PIETER DAVID**, ° 7 september 1630. [1 zoon, 4 dochters] Zie verder onder VII.
4. **Catharina**. Geboren op 4 en gedoopt te Gent St.-Niklaas op 5 april 1632 (peter: Guillelmus Thijs, doctor in de medicijnen, meter: Catharina Thijs in naam van Catharina van Schoone). Allicht jong overleden (of anders religieuze geworden) gezien zij niet meer vermeld wordt in de verdeling van de erfenis van haar vader⁸².
5. **Maria Anna**. Tweelingzuster van Catharina, dus ook geboren op 4 en gedoopt te Gent St.-Niklaas op 5 april 1632 (peter: heer Judocus Cudde, meter: jonkvrouw Anna van Schoone). Allicht jong overleden (of anders religieuze geworden) (zelfde reden als hiervoor).
6. **Maria**. (we vonden geen *Billiet, Maria* in de tafel op de doopregisters, maar de akte staat wel degelijk in het register, alleen werd de familienaam verkeerdelijk als *Brellet* gelezen en zo in de tafel opgenomen). Zij werd geboren op 8 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 9 januari 1634 (peter: Joris de Witte in naam van Corneel Martens, meter: Elizabeth Thijs in naam van Joannes van Eecke).

Het TB f. '40r'=[64r] vermeldt over haar: *Maria Billet fa d'heer Gillis, naer veel goede occasien die der waeren ghepresenteert van trefflicke ende gheextimmerde hauwelicken, excuseerde ende refuseerde de selve, sijnde gheresolveert buijten het selve gheestelick te leven.*

Zij overleed volgens het stamboomschema E. de Busscher op 1 november 1686. We vinden in de indexen op de begraafakten Gent, St.-Niklaas inderdaad de vermelding van een begrafenis op 4 november 1686 van een Maria Billet (er zijn evenwel pas akten bewaard vanaf 1696) en in de registers op inkomsten uit begrafenis van de Paters Alexianen te Gent de vermelding van het overlijden van Marie Billet, geestelijke dochter, overleden Gent St.-Niklaas in de Veldstraat op 4 november 1686. Allicht is zij de *Marie Jenne Billet* aan wie de kavel C (de derde van drie) van haar vaders erfenis

toegevallen was. Zij was mogelijk niet tot een of andere kloosterorde toegetreden (wat ook blijkt uit het feit dat ze in de Veldstraat overleed, allicht in het ouderlijk huis), maar heeft een ongehuwd devoot leven geleid.

7. **Anna Maria**. Zij werd geboren op 27 en gedoopt te Gent St.-Niklaas op 28 juli 1635 (peter: heer Antonius d'Hooghe, meter: jonkvrouw Maria Calewaert, weduwe van Luc Strijmes).

Ook zij verkoos, na van het leven geproefd te hebben, om in plaats van te huwen, devoot te leven maar wel binnen een kloostergemeenschap. Het TB f. '40r'=[64r] vermeldt over haar: *Anna Maria Billet fa dheer Gillis voornoemt naer dat sij de werelt met hare eijdelheden ghesien ende gheproeft hadde ende naer veel vervolch ende versoecken tot hauwelick, refuseerde de selve met voornemen van Godt door sijne gratien oprechtelick ende perfectelick in een haeren(?) stricht clooster haer leven te gaen eijnden). Met toelating en zegen van haar ouders maar met grote droefheid (omdat sij een seer wijse, fraij ende schoone dochter was) trad zij op 28 mei 1658 in, in het klooster van de Arme Klaren te Gent.*

Zeker vanaf 1682 was zij abdis van haar klooster. Over de periode 1678 tot 1685 zijn acht jaarlijkse ontvangsbewijsjes bewaard van een legaat dat haar ouders hadden gedaan aan dit klooster. Het eerste was wellicht een betaling voor twee jaar: 140 gulden, de volgende jaren was het steeds 70 gulden (tenzij in 1682 éénmaal 105 gulden). Deze werden uitbetaald door haar broer Jan Baptiste Billet (1678 tot 1684) en diens weduwe (1685). Tot 1681 zijn de bewijsjes ondertekend met *Soeur Gabriele Godart*, vanaf 1682 door *s(oeu)r Anne Marie Billet Abbessse onw(eerdich)*⁸³.

Ontvangsbewijsje van de abdis der Arme Klaren te Gent met handtekening van Anna Maria Billet (5 juli 1685)

8. **Godfried (Guffred)** (TB f. '40v'=[64v]). Hij werd geboren op 13 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 14

81 A. SCHILLINGS, *Matricule de l'Université de Louvain*, Brussel, Academie van België, 1962, V (19 feb. 1616-3 feb. 1651), p. 484.

82 In de staat van goed van haar vader (zie hoger) wordt in de marge vermeld: *dese naevolghende goederen ghestelt synde in dry cavels A, B, C. Caavel A lote ghevallen aen dheer ende mre Pieter Billet, raet ordinaire van(de) Raede van Vlaen(deren), caavel B aen m(eest)re Jan Baptiste Billet ad(vocaa)t inden voor(oemde) Raede en caavel C aen jo(ffrouw)e Marie Jenne Billet.*

83 RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 33.709: dit is het handboek van Jan Baptiste Billet, daarin steekt een bifolium met de acht ontvangsbewijsjes aangehecht, van datums 18 aug 1678, 10 aug 1679, 10 juli 1680, 21 aug 1681, 31 aug 168(2?), 21 aug 1683, 23 aug 1684 en 5 juli 1685.

maart 1637 (peter: heer Lodewijk Ooghbroeck in naam van heer Godfried Nijs, meter: jonkvrouw Catharina Baecke, echtgenote van Karel Martens).

Hij studeerde te Gent bij de paters Jezuiten. Nadat hij er tot grote tevredenheid van zijn ouders alle scholen had doorlopen trad hij zelf toe tot de orde der Jezuiten. Allicht is het deze *Godefridus Billet, Gandensis* (uit Gent) die zich op 7 januari 1655 inschreef aan de universiteit van Leuven in de pedagogie 'het Kasteel' (*Castrenses minorenes*)⁸⁴.

Op 1 augustus 1662 werd hij door het bestuur van zijn orde (in wereldlijke kledij met een dienaar) gezonden naar Sevilla in Spanje om daar in het college van de orde te gaan wonen op kosten van zijn ouders, dat omwille van zowel zijn gezondheid als om er de Spaanse taal perfect te leren spreken. Nadat hij daar iets minder dan vijf jaar had gewoond keerde hij terug, over zee naar Oostende op 18 mei 1667.

9. JOANNES BAPTIST. Zie verder onder VII.bis.

VII. – PIETER DAVID BILLET (TB f. '34v'=58v en '39r'=63r tot '39v'=63v). Hij werd geboren om 6 uur 's morgens op 6 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 7 september 1630 (peter: E.H. David Huijsens, kanunnik van de Antwerpse O.L.V. kathedraal, meter: Maria de Vos). Hoewel in zijn eigen doopakte enkel de voornaam Pieter vermeld is, wordt hij in de doopakten van zijn eigen kinderen vaak met de dubbele voornaam *Pieter David* vernoemd.

Hij was *de autsten soone ofte leenauwer* [leenhouder] van VI. - Gillis, na het overlijden van zijn oudere broer Justus⁸⁵.

Hij schreef zich op 9 januari 1648 in aan de universiteit te Leuven als *Petrus Billet, Gandensis* (uit Gent) samen met zijn broer Justus die onmiddellijk na hem vermeld staat in het register, in de klasse *divites minorenes*: rijke studenten, minderjarig (jonger dan 25)⁸⁶.

Hij was eerst advocaat en later raadsheer bij de Raad van Vlaanderen te Gent.

Hij was éénmalig lid van de magistraat van de stad Gent⁸⁷:

1664: schepen van Gedele (5/13): *heer ende meester Pieter Billet, licentiaet in de rechten*

We vinden zijn handtekening o.a. talloze malen in een bewaard verbaalboek van hem over de periode 7 maart 1676 tot 21 augustus 1677:

84 A. SCHILLINGS, *Matricule de l'Université de Louvain*, Brussel, Academie van België, 1963, VI (eind feb. 1651-eind aug. 1683), p. 54.

85 Het TB schrijft: *door de doot van Jan Baptiste den eersten ... ende van Justus Billet ...* maar de Jan Baptist is zoals hoger aangehaald wellicht een niet bestaand kind.

86 A. SCHILLINGS, *Matricule ...*, a.w., 1962, V (19 feb. 1616-3 feb. 1651), p. 484.

87 *Memorieboek der stad Ghent*, a.w.

Handtekening van Pieter Billet, 7 maart 1676
(RAG, Raad van Vlaanderen, nr 2.923 f. 4r)

Hij huwde te Sint-Niklaas in het Land van Waas op *deijsendag* 5 augustus 1664 met Maria Isabella DE JONGHE, dochter van Boudewijn en Maria Hase (getuigen: Boudewijn de Jonghe en Justus Billet). Bij het voorafgaande huwelijkscontract waren de getuigen van zijn kant: zijn ouders en zijn oom paterneel Justus Billet, van haar kant: haar ouders (haar vader werd hoofdschepen van het Land van Waas genoemd) en haar oom materneel Guillaume de Haze⁸⁸. Na het overlijden van haar echtgenoot hertrouwde zij met don Pedro Davila, majoor in het regiment van de graaf de Mérode. Zij overleed op 20 november 1691.

Toen hij voor beroepsbezigheden te Mechelen was (*sijnde in deputatije gheweest tot Meggelen*) en zich daar overwerkt had (*ende hem daer aparent vertravaileert*) werd hij ziek aan zijn hart (*wiert hij hier hertelijck sieckt*) en overleed daaraan op 23 augustus 1677, tot leedwezen niet alleen van zijn verwanten *maer oock van sijne confrereren inden Raede van Vlanderen*. We vinden in de indexen op de begraafakten Gent, St.-Niklaas inderdaad de vermelding van een begrafenis op 24 augustus 1677 van een Petrus Billet (akten zijn pas bewaard vanaf 1696). In de registers van inkomsten uit begrafeningen van de Paters Alexianen (die in Gent het alleenrecht hadden om te begraven⁸⁹) zien we ook een *N. Billet, raadsheer* vermeld, begraven op 25 augustus 1677 met als woonplaats: *Gent St.-Michiel in Onderbergen* (de St.-Michiels- en de St.-Niklaaskerk liggen erg dicht bij elkaar). Ook Kerchof vermeldt dat hij begraven werd bij zijn vader in de Gentse St.-Niklaaskerk⁹⁰.

88 RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 25.132/2, voorlaatste bundel op een los blad nabij het eind van die bundel.

89 Ook wel *Cellebroeders* of *Schokkebroeders* genoemd. Zij bekwamen, zoals in andere steden, het alleenrecht om te begraven. Dit recht werd door de schepenen op 21 oktober 1521 bekrachtigd. Enkel voor kinderen, geestelijken en bepaalde bevoorrechte lieden mocht voor de begrafenis op anderen een beroep worden gedaan. Vanaf begin 1673 en dit tot eind juli 1796 hebben de Alexianen hun begrafeningen genoteerd in de zogenaamde begraafboeken. Maar alleen van de families die hun begrafenis konden betalen werd de naam en woonplaats (parochie en straat) vermeld, soms ook de naam van de echtgenoot of echtgenote, evenals de leeftijd van de overledene.

90 SBB, VKB, nr. 34, hor. stamboomschema en brief van Jan Ingelbin aan Kerchof.

Zij hadden volgende kinderen⁹¹:

1. **Maria Coletta** (*Marieken Colette*), geboren op 14 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 15 december 1665 (zonder vermelding jaartal in TB) (peter: Egidius Billet (Gillis, allicht de grootvader van het kind), meter: Maria de Hase). Zij overleed jong op 21 augustus 1667.
2. **Isabella Clara**, geboren op 14 (op 13 volgens het TB) en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 16 mei 1667 (peter: heer Boudewijn de Jonghe, meter: Maria Martens in naam van Maria Joanna Billet).

Zij huwde in augustus 1699 met Charles François VAN CAPPEL DE BRIARDE. Zij woonden te Cas-sel (N.-Fr.).

3. **Petrus Guillelmus**, geboren op 28 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 30 januari 1669 (peter: Guillelmus de Hase, meter: Maria Joanna Billet).

Hij had volgende loopbaan in het stadsbestuur van Gent⁹²:

1702	Pieter Guillelmus Billiet (<i>joncheer</i>)	K 7/13
1703	Pieter Guillelmus Billiet (<i>joncheer</i>)	K 7/13
1704	Pieter Guillelmus Billiet (<i>joncheer</i>)	K 7/13
1705	Pieter Billiet (<i>joncheer</i>)	K 7/13
1706	Pieter Guillaume Billiet (<i>joncheer</i>)	K 7/13
1706	Pieter Guillaume Billiet (<i>joncheer</i>) (tweede wetvernieuwing)	G 8/12
1708	Pieter Guillaume Billet G 6/13 (<i>joncheer</i>)	

Hij was heer van Maudekens d'Huarde. Hij overleed te Gent op 24 september 1721.

Hij komt voor in een merkwaardig dossier⁹³. Op 1 november 1721 werd te Tielt een Petrus Guillelmus van Ronsele gedoopt als natuurlijke zoon van Maria Jacoba van Ronsele (° Tielt, 12 maart 1700), ongehuwd, die aan de vroedvrouw verklaarde dat de vader Petrus Guillelmus Billiet was, met wie ze samenwoonde. De vroedvrouw had na de geboorte, die op 23 oktober had plaatsgevonden al een nooddoop toegediend wegens levensgevaar. De doopheffers waren Petrus de Ramellaere en Petronella Boleyn.

Dat de vader Petrus Guillelmus Billiet de Petrus Guillelmus van hierboven is blijkt duidelijk uit een proces dat 10 jaar later gevoerd werd (zie verder). De vader van het natuurlijk kind was bij de geboorte net een maand eerder overleden in Gent (zie ook hierboven). Hij woonde te Tielt in een voornaam herenhuis op de Hulst (een wijk ten zuidoosten van de stad). Ten oosten van dat huis woonde Marie Jacoba van Ronsele bij haar ouders. Petrus Guillelmus, toen een jonge vijftiger, lustte blijkbaar wel een groen blaadje. Maria Jacoba liep dagelijks in en uit bij haar veel oudere geboort, zij aten samen, gingen samen wandelen en zij had er zelfs haar eigen bed. Zij liep gekleed in dure klederen en juwelen, geschenkjes van haar weldoener. Zij werd door de Tieltenaars *de huysvrauwe bijslaepsterige ... slaepsuster of concubine* van Petrus Guillelmus Billiet genoemd. Haar gedrag veroorzaakte *grote opspraak ende schandael* in het stadje. De oude inwonende dienstmeid kon het allemaal niet langer aanzien en gaf zelfs haar ontslag in augustus 1719, waarna Maria Jacoba definitief ging inwonen bij haar minnaar. De dienstmeid verklaarde zelfs dat, toen Maria Jacoba kort ervoor voor een tijd weggestuurd was naar Rijsel op kosten van de heer des huizes, ze overtuigd was dat dit was om te bevallen van een (eerste) kind van hem. Toen de vader van haar natuurlijk kind in september 1721 overleden was en na de geboorte van hun kind (in het huis van haar ouders) beschouwde zij zich als zijn 'weduwe'. Intussen werd er in Tielt gespot, geschimpt

91 De gegevens over de kinderen van na hun doop zijn hoofdzakelijk ontleend aan een stamboomschema in een verzamelbundel met aantekeningen van Edmond de Busscher betreffende de geschiedschrijver Justus Billet (Univ. Gent, handschriftenverzameling, BIB.G.015240). Dit schema introduceert nog tussen Joanna Theresia en Catharina Josepha een *Bauduin Joseph Billet, mort après son père*. Hiervan vinden we geen spoor in de doopregisters van Gent, St.-Niklaas waar al de andere kinderen gedoopt zijn. Zijn schema vermeldt ook Joanna Josepha niet (is hier een verhaspeling in het spel?). In de brief van Jan Ingelbin aan Kerchhof van 1683 schrijft deze dat er naast vijf kinderen nog levend (bij naam genoemd) er drie al overleden waren (niet bij naam genoemd). Het aantal kinderen, acht, klopt maar wij vinden slechts twee jong overleden kinderen en Maria Theresia, geboren 1673 (zie haar doopakte verder) overleed niet als kind want zij huwde in 1702 (waarbij zowel in het huwelijkscontract als het kerkelijk huwelijk o.a. haar broer Petrus Guillelmus getuige was). De kinderen Isabella, Petrus, Maria Justina, Joanna en Catharina worden ook vermeld, de laatste twee als minderjarigen en op 24 december 1696 bevoegd door Joris van Sassegem (RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 25.132/3).

92 *Memorieboek der stad Ghent*, a.w.

93 Zie het hele verhaal met duiding in V. ARICKX, 'Scherminkelingen of "scherminkeljagen" te Tielt in 1721', in: *Biekorf*, 86 (1986), pp. 16-20. In dit artikel wordt ook geopperd dat Petrus Guillelmus mogelijk de broer van de Tieltse stadsgriffier Jacques Billiet was (in die functie actief van 1672 tot zijn dood in 1700). Maar dit kan niet waar zijn, zoals blijkt uit volgende redeneringen: 1) alle zeven gekende kinderen van IV. – Pieter David Billet werden te Gent, St.-Niklaas geboren tussen 1665 en 1676 (Pieter David Billet huwde in 1664 en overleed in 1677). Tussen huwelijk en geboorte eerste kind, tussen de geboortes van twee op elkaar volgende kinderen en tussen geboorte laatste kind en overlijden is er telkens een tijdsafstand van 16 à 24 maand (meestal 20), éénmaal 36. Zelfs die laatste afstand (31.5.1673 tot 2.5.1676) lijkt ons nog te kort voor nog een eventuele tussentijdse geboorte van een zoon (die dan ook geen spoor zou nagelaten hebben in de doopregisters Gent, St.-Niklaas, volledig bewaard over die periode). 2) stadsgriffier Jacques Billiet bediende de Tielste griffie vanaf 1672. Hij was toen dus al volwassen, dus geboren ten laatste in 1647 (1672-25), in dat jaar was IV. – Pieter David Billet slechts 17 jaar oud ... hij kan dus niet zijn vader zijn. Petrus Guillelmus en de Tieltse stadsgriffier waren bijgevolg géén broers ...

en *gescherminkeld*, maar zij trok er zich niets van aan. Zij bleef er wonen *alsof sy van hem de weduwe was*. Pas wanneer de inboedel openbaar verkocht werd en daarna de pastoor-deken van Tielt het huis kocht, trok ze er weg.

Scherminkelen is een reactie van een dorpsgemeenschap op een toestand waar de aanvaarde gewoonten overtreden waren: buurtbewoners gingen 's avonds luid gerucht maken rond de woning van het buitenbeentje door op potten, pannen en emmers te slaan om de toestand aan de kaak te stellen. Zo ook te Tielt rondom het bewuste huis rond de tijd van de geboorte, *tgone alsdan ordinairelyck gebeurde als wanneer datter eenen bastaert geboren wiert* (volgens de verklaring van een jeugdvriendin van Maria Jacoba).

Dit alles wordt uitvoerig beschreven in getuigenverklaringen afgenomen tussen 10 juli en 18 september 1731 in een proces, tien jaar na de feiten. Maria Jacoba van Ronsele was te Tielt op 5 juni verloofd en op 14 juni 1722 gehuwd met Andries van Schoor. Zij woonden in 1730 in Sint-Niklaas. In een rekwest van 13 juni 1730 wilden deze laatsten het vaderschap van Pieter Guillaume van Ronsele laten toewijzen aan *sieur Pieter Guillaume Billiet*. De eisers in het proces hoopten allicht zo een deel van diens erfenis in de wacht te slepen. In het proces traden als verweerders op: *Catharina Billiet, begijn in Ter Hoyen te Gent* die een zuster werd genoemd, alsook een jonker *Ignatius van Capels, heer van Briarde*, die echtgenoot van een andere zuster werd genoemd van de vader van het natuurlijk kind. Precies deze twee verweerders, die we kennen als naaste verwanten van Petrus Guillielmus Billiet, zoon van IV. – Pieter David, bewijzen dat hij de minnaar van Maria Jacoba van Ronsele was⁹⁴.

4. **Maria Justina** (*Maria Justineken*), geboren op 15 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op september 1670 (peter: Justus Billet, meter: Maria Martens in naam van Maria Joanna Billiet). (De schrijver in het TB noemt haar 'mijn Meterken', wat hier moet betekenen zijn *petekind van vrouwelijk geslacht* en niet zijn eigen *doopmeter*. Dat doet hij ook bij het benoemen met 'mijn peterken' van het derde, zeer jong overleden kind van VII.bis. – Joannes Baptist Billet. De schrijver noemt Pieter Billet *onsen beminden neve* (TB f. 39v/63v), hij is dus een oom van VII. – Pieter Billet, wat VI.bis. - Justus Billet inderdaad was).

Zij huwde een eerste maal te Gent St.-Michiels Noord op 20 december 1710 met Michael Francis-

cus DE MESSEMACKER, heer van Oudenhove (getuigen: Petrus Scallier en Martinus Plaetsaert), zoon van Jeronimus en Margareta de Vuldere.

Zij huwde een tweede maal als Maria Justina Billiet, dochter van Pieter David, raadsheer bij de Raad van Vlaanderen, met Philip Maximiliaan DE THIENNES, kapitein in dienst van Frankrijk, zoon van Lodewijk Thomas, graaf van Rumbeke, baron van Heukelom, heer van Caëstre en Magdalena Charlotta van der Gracht. Hij overleed als baron van Caëstre en weduwnaar, te Gent St.-Pieters op 27 februari 1764 en werd begraven op de 28ste⁹⁵. Zij overleed op 13 augustus 1731.

5. **Joanna Josepha**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 2 juni 1672 (peter: Joannes Baptist Billet, meter: Joanna de Jonghe in naam van Maria de Haese). Het kind overleed 7 of 8 dagen later.
6. **Joanna Theresia**⁹⁶. Zij was geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 31 mei 1673 (peter: raadsheer Justus Antonius de Jonghe, meter: Maria Mertens).

Zij huwde kerkelijk te Gent St.-Baafs op 20 januari 1702 met Franciscus Antonius SCHOORMAN uit Gent, St.-Michiels (in hun huwelijksakte worden zij resp. *nobilio D(omice)lla* en *nobilis D(omi)nus* genoemd) (getuigen: Petrus Guillielmus Billiet en Joannes Theodorus de Jonghe), geboren te Gent op 20 september 1676, zoon van Antoon Pieter, ridder, raadsheer bij de Raad van Vlaanderen en Louise Antoinette van Heylweghen.

Voorafgaandelijk was op 12 januari 1702 een huwelijkscontract opgemaakt⁹⁷. Het werd ondertekend door *F. Schoorman* (de bruidegom), *Louijse van Heijlwegen, douagiere van Schoorman* (de moeder van de bruid), *Joanna Theresia Billet* (de bruid), *J.T. Billet* (allicht opnieuw de bruid) en *P.G. Billet* (Petrus Guillielmus Billet, broer van de bruid).

Hij was heer van Hagebucx, Emsrode en Ten Benenghen, licentiaat in de rechten, tussen 1721 en 1739 meerdere malen schepen van Gedele of van de Keure van Gent en voorschepen van de Keure in 1734. Zij overleed te Gent op 31 oktober 1728, haar staat van goed bleef bewaard⁹⁸. Hij overleed te Gent op 21 februari 1746.

7. **Catharina Josepha**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 2 juni 1676 (peter: Joannes de Lan-

94 In de bijdrage van V. ARICKX wordt als echtgenote van Ignatius van Capels, heer van Briarde, *Maria Justina* Billiet vermeld, terwijl het om *Isabella Clara* gaat (Maria Justina was gehuwd met Michaël Franciscus de Messemaecker en daarna met Philip Maximiliaan de Thiennes). Allicht zijn hier de voornamen van twee zusters verhaspeld.

95 Begraafboek Alexianen Gent; J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, II, 1858, p. 455 (genealogie *de Thiennes*) en ANB, Brussel, 1850, (genealogie *de Thiennes*) pp. 153-166, i.h.b. p. 158.

96 De genealogie *Schoorman*, in ANB, 1858, pp. 205-216, i.h.b. p. 212 en J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, IV, 1860, pp. 204-215 (genealogie *van Peenen*), op p. 212 noemen haar (verkeerdelijk) *Joanna Justina* (dochter van Pieter Billiet, raadsheer bij de Raad van Vlaanderen en Maria Isabella de Jonghe).

97 Bewaard in RAG, Familiearchieven, familie Schoorman, nr. 58.

98 RAG, Familiearchieven, familie Schoorman, nr. 63.

franchi in naam van Theodoor de Jonghe, meter: Maria Lansberghe, echtgenoot van Jan Baptist Billet (de schoonzuster van de vader dus)). Zij werd begijn in het Gentse begijnhof Ter Hoye. Zij overleed op 14 februari 1743.

VII.bis. – JOANNES BAPTIST BILLET (TB f. '41r'=[65v]). Hij werd geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 18 juli 1641 (peter: Justus Billiet in de plaats van Joannes Martens, meter: jonckvrouw Catharina Thijs).

Allicht is hij de *dominus Joannes Baptista Billet, Gandensis* (uit Gent) die zich als bijna 18-jarige op 7 februari 1659 inschreef aan de universiteit van Leuven in de pedagogie 'de Lelie' als edele (*nobilis Liliensis*)⁹⁹. Kerchhof noemt hem als advocaat bij de Raad van Vlaanderen.

Hij huwde kerkelijk te Gent, St.-Michiels-Zuid op 20 (Justus Billet en Kerchhof schrijven 18) juni 1668 met Maria VAN LANSBERGHE, dochter van Frans (getuigen: N. Lansberghe, N. Billiet, advocaat in de Raad van Vlaanderen en A. Kriekemans). Zij woonde toen in het huis van de weduwe Nachtergaele in [de straat] Onderbergen, waar ze woonde tegen onkostenvergoeding (*alwaer sij haer tafelkosten was coopende*).

Enkele dagen voor hun huwelijk hadden zij te Gent op 16 juni 1668 een huwelijkscontract laten opmaken (dat overgeschreven staat in zijn staat van goed, f. 2-7). In dit contract waren de getuigen van zijn kant: zijn moeder Maria Martens, weduwe van Gillis Billet, zijn broer meester Pieter David Billet, advocaat in de Raad van Vlaanderen en zijn oom paterneel Justus Billet. De getuigen van haar kant waren: haar grootvader Pieter van Lansberghe, Maria van den Berghe (d.v. Adriaan), weduwe van wijlen Geraard van Lansberghe, *haere behouwe moeye* en Hendrik d'Hont de oude, procureur in de Raad van Vlaanderen.

Hij was schepen van de heerlijkheid van St.-Pieters bij Gent.

Hij was éénmalig lid van de magistraat van de stad Gent: 1679: schepen van de Keure (11/13): *dheer ende meester Jan-Baptiste Billet, licentiaat in de rechten*¹⁰⁰

We vinden zijn handtekening o.a. op een briefje dat hij schreef vanuit Gent op 9 oktober 1671.

Sinds St.-Maarten 1670 huurde en bewoonde hij in de Gentse Veldstraat het grote huis, genaamd *de Moerboom*¹⁰¹ voor 50 pond groten per jaar, komend uit de

99 A. SCHILLINGS, *Matricule de l'Université de Louvain*, Brussel, Academie van België, 1963, VI (eind feb. 1651-eind aug. 1683), p. 120.

100 *Memorieboek der stad Ghent*, a.w.

101 Dit huis bevond zich ongeveer tegenover de Heilig Sacramentstraat. Met nog drie andere huizen heeft de Moerboom de plaats geruimd voor het grootwarenhuis Grand Bazar (thans Galeria Inno) (M. VAN WESEMAEL, 'De Gentse suikerbakkers aan het woord', in: *Oostvlaamse Zanten*, 57 (1982), nr. 6, pp. 216-226, i.h.b. p. 217).

onverdeelde erfenis van zijn vader. Uit diezelfde erfenis huurde hij ook sinds half maart 1671 het hof en de blekerij te Gent beneden de Munckbrugge voor 9 pond groten per jaar¹⁰².

Handtekening van Jan Baptist Billet, 9 oktober 1671 (RAG, Raad van Vlaanderen, nr 25.132/3)

Hij overleed, wonend in de Veldstraat te Gent, parochie St.-Niklaas op 5 en werd begraven op 7 februari 1685¹⁰³. Na zijn overlijden werd een staat van goed opgemaakt die bewaard bleef¹⁰⁴. Deze werd overgemaakt aan meester Pieter Maximiliaan van Schoone, advocaat in de Raad van Vlaanderen, testamentair uitvoerder. De minderjarige kinderen die hij naliet waren toen: Maria Francisca, Joanna Alexandrina, Susanna Catharina, Bernardus Niklaas, Anna Carolina, Petronella Colleta en Denijs Josephus.

Uit zijn staat van goed vernemen we meer over zijn bezittingen:

Komend uit de erfenis van zijn ouders:

- in de Clarapolder: twee gronden groot resp. 23 gemeten 12 roeden en 4 gemeten 108 roeden;
- 12 verschillende renten plus nog 4 renten op de *Bergh van Barmhartigheid* (= het pandjeshuis);
- het huis in de Veldstraat waar hij woonde en overleed en waar blijkbaar ook een brouwerij was: *een huys, stede ende erfve soo selve metten brauwerije, ketel, brauhalm, stallijnghen, appendentien, erte, wortel ende naghelvast, ghestaen ende ghelegghen ten voorhoofde inde Veltstrae-te binnen deser stede ... van achter met eene poorte uijtcommende inde Meere, daerinne den overleden deser weerelt ghepass(eer)t en de hauderigghe woonachtich is.*
- gronden in Wakken
- een huis in de Gentse St.-Michielsstraat
- gronden in Lokeren, Nazareth, Stekene, Wetteren, Meigem (Land van Nevele), Aalter, Knesselare en diverse bezette renten

102 RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 25.132/2, voorlaatste bundel: kopie van de staat van goed van zijn vader Gillis (+ 1667).

103 In de registers van de inkomsten uit begrafenissen van de Paters Alexianen te Gent vinden we de vermelding van een Jan Baptiste Billet, wonend in de Veldstraat, begraven op 7 februari 1685. Is dit VII.bis. – JOANNES BAPTIST of gaat het om zijn gelijknamig vierde kind Joannes Baptist (geboren, Gent St.-Niklaas, 15 januari 1673)? Het moet om de vader gaan, want de Alexianen hadden niet het recht op de begrafenissen van kinderen. VIII.bis. – Joannes Baptists elfde kind werd geboren op 26 maart 1684, hij zou dus kort daarna overleden zijn op 43-jarige leeftijd.

104 RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 33.788 (99 folio's).

Tijdens zijn huwelijk verwierf hij nog allerlei bezittingen:

- een leengoed in Drogen
- diverse bezette en onbezette renten
- meerdere huizen in Gent:
 - een huis in de heerlijkheid van St.-Pieters *up den Plattenburch* (de huidige Platteberg straat?) (gekocht op 13 september 1670)
 - twee huizen naast elkaar ten voorhoofde in de *Iperstraete* (d.i. de Iperstraat, in 1942 hernoemd tot Iepenstraat, aan het begin en ten noorden van de Coupure) (geen koopdatum vermeld)
 - drie huizen naast elkaar in de *Iperstraete* (aan een zijde naast de voorgaande twee huizen) (gekocht op 17 juni 1673)
 - een huis *in de Oraignestraete* (allicht de huidige straat Oranjeberg) *streckende van de Calanderberg naar het Paleys Episcopael* (gekocht op 6 augustus 1678)
 - een huis in de *Corte Steenstraete* (gekocht op 17 januari 1680)
 - een huis *ten voorhoofde Ste Pieters opde Nieuwstraete* (de huidige St.-Pietersnieuwstraat) (gekocht op 26 maart 1675)

Verder bezat hij in gemunt zilver en goud en aan meubelen voor 546 pond groten Vlaams, aan schilderijen voor 152 pond en 's overleden boucken van rechte, historien ende anders waren door een gezworen boekverkooper geschat geworden op een waarde van 25 pond.

Ook zijn handboek bleef bewaard en was later in handen van de tweede echtgenoot van zijn weduwe¹⁰⁵.

Na zijn overlijden hertrouwde zijn weduwe Maria van Lansberghe met meester Frans Marianus de Gryse, advocaat bij de Raad van Vlaanderen¹⁰⁶.

Zij hadden volgende kinderen¹⁰⁷:

1. **Maria Francisca**, geboren op 20 en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 21 maart 1669 (peter: heer Petrus

¹⁰⁵ RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 33.709: formaat A4, perkamenten kaft (rug verdwenen), 6 cm dik, 205 genummerde bladen waarna nog een massa ongenummerde bladen (in een ander groter geschrift). Dit handboek bevat een zeer groot aantal kleine bedragen, opgedeeld in rubrieken (allicht aantekening van inkomsten en uitgaven), periode 1677-1685.

¹⁰⁶ RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 25.132/1.

¹⁰⁷ Zie ook RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 19.116 (een gigantisch procesdossier van 11 pakken 1691-1714 tussen Frans-Marianus de Gryse, advocaat in de R.v.Vl., echtgenote van Maria van Lansberghe (weduwe van Jan Baptiste Billet), tegen Louis François d'Heyne, heer van Waterdijk, voogd van de kinderen van Pieter Billet, raadsheer in de R.v.Vl. (betwistingen in zijn sterfhuis). In 19.116/3 worden, d.d. 11 januari 1701 als kinderen vermeld: Joanna Alexandrine Billet (echtgenote van L.F. d'Heyne), Susanna Catharina, ongehuwd, meerderjarig. De voornoemde F. M. de Gryse was voogd van de minderjarige kinderen Anna Carolina, 23 jaar, Petronella Coleta, 21 jaar en Denijs Josephus, 17 jaar, alle vijf kinderen van Jan Baptiste Billet en daarnaast nog de kinderen *benevens jonckvrouw Marie Franchoise ende Nicolays Bernardus Billet beede civilyck doodt naer hunnen vaeder ter andere*. Civiel dood zijn betekend afstand gedaan hebben van alle burgerlijke rechten (zoals bv. op erfenis), wat bij intrede in een klooster vaak gebeurde.

van Landsberghe, meter: vrouw Maria Martens). Zij leefde nog op 20 september 1701 toen zij vermeld werd in een bezitsverklaring¹⁰⁸.

2. **Joanna Alexandrina**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 29 mei 1670 (peter: heer Petrus Lansberghe in naam van heer Frans Hellinck, meter: vrouw Maria Martens). Zij huwde te Gent St.-Niklaas op 26 december 1693 met Ludovicus Franciscus D'HAINE (D'HEYNE) (getuigen: heer Paschasius Dhaine en raadsheer N. de Gryse), heer van Waterdijk. Zij woonden in het ouderlijk huis in de Veldstraat te Gent, met poort uitkomend in de *Meer* (allicht de huidige Korte Meerstraat, ten oosten van en evenwijdig met de Veldstraat), waarin zij voor één derde waren gerecht (in onverdeeldheid met haar broer en zuster). Zij werd begraven in de Gentse St.-Niklaaskerk op 16 april 1742, 72 jaar oud.
3. **Justus Franciscus**¹⁰⁹, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 23 september 1671 (peter: heer Justus Billiet, meter: vrouw Maria vanden Berghe). Het kind overleed kort daarna (*ende wierdt een inghelken inden hemel*) (Justus Billet in zijn TB noemt hem 'mijn peterken', wat moet betekenen zijn *peterkind* en niet zijn eigen *peter*, gezien zijn overlijden op zeer jonge leeftijd. Justus was grootoom van de boreling). Allicht jong overleden en voor 1684, het vert. stamboomschema van Kerchof vermeldt dit kind niet. Het kind wordt ook niet vermeld in de staat van goed opgemaakt na het overlijden van zijn vader in 1685.
4. **Joannes Baptist**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 15 januari 1673 (peter: heer Joannes Baptist du Jardeyn in naam van E.H. Martinus le Roy, priester, meter: vrouw Maria Joanna Billiet). Allicht jong overleden en voor 1684, het vert. stamboomschema van Kerchof vermeldt dit kind niet. Het wordt ook niet vermeld in de staat van goed opgemaakt na het overlijden van zijn vader in 1685.
5. **Petrus Antonius**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 13 juni 1674 (peter: heer Pieter Billet, advocaat in de Raad van Vlaanderen, meter: vrouw Maria Gellinck). Allicht jong overleden en voor 1684. Het kind wordt niet vermeld in het vert. stamboomschema van Kerchof en ook niet in de staat van goed opgemaakt na het overlijden van zijn vader in 1685.
6. **Susanna Catharina**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 11 augustus 1675 (peter: heer Guilielmus van Lansberghe in naam van E.H. Martinus le Roy, meter: vrouw Maria Isabella de Jonghe).

¹⁰⁸ SAG, Familiepapieren nr. 522, eerste pak (in bruine omslag), staat van goed na de 'civiele dood' van haar zuster Susanna Catharina (een katern van 24 folio's), f. 6. Vreemd is dat zij daarvoor op 11 januari 1701 (RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 19.116/3) ook al 'civiel dood' werd genoemd (*jonckvrouw Marie Franchoise ende Nicolays Bernardus Billet beede civilyck doodt*).

¹⁰⁹ In de klapper op de doopregisters verkeerdelijk Justus *Xaverius* genoemd.

Zij trad in in het klooster te Deinze, genaamd Bethlehem en werd geprofest op 25 juli 1705. Er werd toen een staat van goed opgemaakt van de bezittingen die zij naliet wegens haar 'civiele dood'¹¹⁰. Mogelijk ook deze persoon die als Catharina Billet, ongehuwd begraven werd in de kerk van Gent St.-Niklaas op 15 februari 1745, 69 jaar oud¹¹¹.

7. **Bernard¹¹² Niklaas**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 10 september 1676 (peter: heer Bernard d'Ooghe, meter: vrouw Maria Combein in naam van Maria Anna de Grootte). Hij leefde nog op 20 september 1701 toen hij vermeld werd in een bezitsverkaveling¹¹³.
8. **Anna Carolina**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 8 maart 1678 (peter: heer Karel d'Hondt in naam van Philips de Grootte, meter: vrouw Maria Joanna Billet). Zij werd de 32ste abdis van het klooster van Nieuwenbosch (ook *Nonnenbosch* genoemd) in de Lange Violettenstraat in Gent) en overleed op 18 december 1750.
9. **Robert Franciscus**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 25 mei 1681 (peter: E.H. Martinus le Roy, priester in naam van E.H. Robert Williqueau, abt van de Gentse St.-Pietersabdij, meter: vrouw Maria Joanna Billet). Hij leefde nog in maart 1683 want hij wordt vermeld in Jan Ingelbins brief aan Kerchof, maar is allicht kort daarna overleden want niet meer vermeld in de staat van goed opgemaakt na het overlijden van zijn vader in 1685.
10. **Petronella Coleta**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 14 september 1682¹¹⁴ (peter: heer Pieter Maximiliaan van Schoon, advocaat in de Raad van Vlaanderen, meter: vrouw Maria Joanna Billet). Zij wordt nog vermeld als minderjarige in de staat van goed opgemaakt na het overlijden van haar vader in 1685 en ook in de opvolgingsstaat daarvan overgebracht in 1696.

110 SAG, Familiepapieren nr. 522, eerste pak (in bruine omslag), een katern van 24 folio's: *Staet ende inventaris van de goederen ende baeten bevonden ende achtergelaeten ten civielen sterfhuysse van Jo.e Susanne Catharine Billet fi.a dhr en(de) mre Jan Bap(tis)te midts haer ingressie en(de) profes in het clooster van Deynse nu gheseyt Bethlehem binnen deser stadt alwaer sy geprofest is op den 25 july 1705.*

111 1745, *Februarius 15 Sepulta est in Templo d(omice)lla Catharina Billet caelebs etatis 69 circiter annorum.*

112 In de klapper op de doopregisters verkeerdelijk *Remaclus Nicolaus* genoemd.

113 SAG, Familiepapieren nr. 522, eerste pak (in bruine omslag), staat van goed na de 'civiele dood' van haar zuster Susanna Catharina (een katern van 24 folio's), f. 6. Vreemd is dat hij daarvoor op 11 januari 1701 (RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 19.116/3) ook al 'civiel dood' werd genoemd (*jonckvrouw Marie Franchoise ende Nicolays Bernardus Billet beede civilyck doodt*).

114 In de staat van goed opgemaakt na het overlijden van haar vader wordt ze verkeerdelijk genoemd als geboren op 12 december 1682 i.p.v. 14 september (het doopregister laat geen twijfel dat ze dan werd geboren en dezelfde dag gedoopt).

11. **Denijs Josephus**, geboren en gedoopt te Gent, St.-Niklaas op 26 maart 1684 (peter: heer Denijs Jozef van der Beke, heer van Walines in naam van E.H. Martinus le Roy, priester, meter: vrouw Maria Theresia d'Hondt uit Kortrijk in naam van Maria Joanna Billet, devote dochter). (Hij wordt niet vermeld in Jan Ingelbins brief van maart 1683 aan Kerchof omdat hij nog niet geboren was.) Hij wordt nog vermeld als minderjarige in de staat van goed opgemaakt na het overlijden van zijn vader in 1685 en ook in de opvolgingsstaat daarvan overgebracht in 1696.

Op 8 december 1696 werd door meester Frans Marianus de Grijsse (gehuwd met de weduwe van Jan Baptist Billet) een staat van de verdere opvolging omtrent de staat van goed van Jan Baptist Billet overgebracht¹¹⁵ voor jonker Louis Heyne, gehuwd met Joanna Alexandra Billet. Toen waren de resterende minderjarige kinderen: Susanna Catharina, Anna Carolina, Petronella Colleta en Denijs Joseph Billet.

BIJLAGE 1 : chronologie van de ambtelijke functies van Justus Billet (1593-1682) door hemzelf

(TB f. '23r' tot '27r')

Bedieninghe Offijescijen ende Charges die ick Justo Billet fs Joos ghehadt hebbe binnen deser stede van Ghendt sedert mijn comste van Italië, dat was den 25.^e meije 1629.

1630 *In meije soo wiert ick Guldenbroeder van Ste Joseph inde kercke van Ste Salvatoris door het versoeck van heer neve Lijcaens pastoor aldaer.*

1632 *Alwaer ick bleef dienende door affectije ende devotije tot ende met den jaeren 1632.*

1633 *Den 17.^e meije diende ick als provieseerder int soevereyn Gulden van Ste Anthonne.*

A di priemo september van 't selve jaer soo wiert ick ghemaect ontfangher partijeckelieker vanden aermen van de prochije van Ste Jans ofte Ste Baefs¹¹⁶ in de plaetse van cosijn d'heer Pieter van Schoonne.

115 RAG, Raad van Vlaanderen, nr. 33.897 (ongenummerd).

116 De vroegere Sint-Jansparochiekerk werd in 1540 hernoemd tot St.-Baafs toen, door toedoen van keizer Karel het kapittel van de vroegere St.-Baafsabdij naar de St.-Janskerk overgebracht en de abdij afgeschaft werd. Bij de oprichting van het bisdom Gent in 1559-1561 werd de St.-Baafskerk een kathedraal.

- 1634 *A di 2 febrer op Onse Vrouwe Lichmissedach quaem ick in't Gulden van Onse Vrouwe op de Radijen¹¹⁷ in Ste Jans kercke voornomt ten instandelijcken versoecke van den heer pastoor de Beer.*
- 1635 *Het jaer daer naer wierden dese confreren ghecontinieuert voor een ander jaer met de selve oncosten.*
- 1636 *Op d'octave van 't Heijlich Sacrament^{t118}, wierdt ick ghecooren als confrere van 't selve aertsgulden, onderhouden inde cathedrale kercke van Ste Baefs voornoemt.*
- 1637 *Op Kersavont soo wiert ick uijt gheropen als buergemeester van vijnderije ter costerije van Ste Jans ende moeste daerover den eet doen in handen van mijn heeren schepenen vander Keure.*
- 1640 *A di 25.^e van novembre wiert ick ghemaeck van de heeren schepenen vander Keure ende dede mijnen eet als goevernuer vande aerme caemer deser stede.*
- 1641 *A di 8.^e novembre contieneueerde ick als goevernuer van de aerme caemer voor het tweede jaer.*
- 1642 *A di 10.^e novembre contieneweerde ick voor het derde jaer als goeverneer vande Aerme Caemer voorseijdt inde vierde plaetse.*
- 1642 *A di 24.^e Xbre wiert ick ghemaeck hooftman van de neeringhe vande gaudtsmeden, teenegieters ende lootghieters deser stede. Ende corts daer naer dede ick mijnen eet inde selve qualiteit in handen van mijn heeren schepenen vander Keure.*
- 1643 *A di 13.^e dach van meije wiert ick ghemaeckt door de heeren commissariesen van sijne Co.-(ninklijke) Ma.(jestei)t van Spaingnen als graeve van Vlanderen, schepenen van Ghedeede deser stede.*
- 1643 *A di 23.^e juny Ste Jansavont dede ick mijnen eet als schepene van Ste Pieters neffens Ghendt¹¹⁹ om mijn leven daeghen lanck aldaer te dienen neffens de ander heeren schepenen.*
- 1644 *Wiert ick den 24.^e meije ghecontieneueert schepene van Ghedeelen neffens de ander heeren van 't Collegie.*
- 1644 *A di 17.^e meije wiert ick andermael ghecreert schepenen van Ghedeelen met de ander schepenen volgens de brieven van wette van 't selve jaer voor de derde reijse.*
- Den 22.^e van meije in 't selve jaer, dach van de Heijlijghe Drijvuldicheijt wiert ick begroet door d'heeren pastoors vander Burste ende Stoop tot confrere van het Gulden vande alderheijlicste Drijvuldicheijt voornoemt, inghesteldt ende onderhouden inde kercke van Ste Jacobus.*
- Den 11.^e october van 't selve jaer wiert ick ghecooren in 't magijstraedt van de Sodaletijt onderhouden tot de Eerw(aard)^e P.P.(aters) der Societijt Jesus deser stede.*
- A di 4.^e decembre van 't selve jaer creeg ick den provicijant vanden heer generael Coberge over mijn atmissyen als raedt van desen Berch van Bermherticheijt¹²⁰ ondeneerre, als sijnde te vooren bet als twee jaeren lanck gheweest raedt extraordeneerre vanden Berch gratijs, ghefondeert door sijn hoochweerdicheijt heere Anthonius Triest, biscop van Ghendt etc.*
- 1645 *In augustus wiert ick ghemaeckt, absendt wessende tot Luijck, proviseerder in't Gulden van Ste Anthonijs maer ick excuseerde mij met mijn vrijheijt van raetseer vanden Berch als boven, doch ick diende noch met mijn comste met een acte van 't Gulden dat mijnen dienste was sonder prejudicije als boven voornoemt.*
- A di 26.^e novembre van 't selve jaer diende ick voor de tweede reijse als profieseerder van 't Gulden van Ste Anthone midts condietije dat de heeren van 't Gulden voornoemt deken ende eet mij sauden geven een acte dat desen mijnen dienst gheschiede uijt affectije ende sonder prejudictije van mijn prevelegye, als raedt vanden Berch van Bermherticheijt van sijne Co.(ninklijke) Ma.(jestei)t. Als oock dat ick niet en saude gelden in alle voorgaende oncosten van banquetten, maeltijden, boeten etc.^a maer dat den selven sal beginnen op den dach van heden.*

117 Radijen = rade, hangbalk. Parochiale Onze-Lieve-Vrouw broederschappen met een belangrijke taak om in te staan voor de verlichting en het onderhoud van de rade en de kroon in het hoogkoor werden met een toevoeging 'op-de-rade' benoemd, zoals in de Gentse St.-Janskerk (P. TRIO, *Volksreligie als spiegel van een stedelijke samenleving. De broederschappen te Gent in de late middeleeuwen*, Leuven, 1993, p. 291).

118 Sacramentsdag is een veranderlijke feestdag ingesteld op de donderdag na de eerste zondag na Pinksteren. In 1636 was Pinksteren (zeven weken na Pasen) op zondag 11 mei, de eerste donderdag na de eerste zondag erna is dan 22 mei 1636 en de octaaf erna is dan nog zeven dagen later, dus 29 mei 1636.

119 De heerlijkheid van de St.-Pietersabdij te Gent.

120 De Berg van Barhartigheid was een openbare kredietinstelling waar leningen met lage rente konden worden afgesloten tegen een onderpand (juwelen en andere voorwerpen van waarde) (daarom ook pandjeshuis genoemd). In 1618 stichtte Wenceslas Cobergher (1557-1634) de eerste 'Bergen van Barmhartigheid' in de Zuidelijke Nederlanden naar het Italiaanse model. Te Gent werd in 1622 een dergelijk pandjeshuis opgericht in de Abrahamstraat. Wenzel Cobergher werd in zijn functie van surintendant (generaal) van de Bergen van Barmhartigheid opgevolgd door zijn zoon Charles.

A di 17.^e Xbre van 't selve jaer dede ick den eedt, als bedienende leenman van de heerelijkeneden van den leenhoven van Heusden in handen vanden heere gryffier d'Haene, heere van Huesden etc.^o.

1646 A di 17.^e meije wiert ick ghemaect voor de vierde reijse¹²¹ schepene van Ghedeelen met de ander heeren volgens de ghedructe schepenbrieven.

1647 A di 23.^e junij wiert ick ghecontineweert schepen van Ghedeelen neffens d'ander heeren.

1649 A di priemo julio wiert ick ghemaect door den eerw.(eerd)^e heer proost de Moor van Ste Pieters, eersten schepene van heerlichede van Ledeburch, apendent van de abdeije van Ste Pieters voornomt.

1650 A di 25 janvier wiert ick ghemaect in 't Coliegie van Ste Pieters bauilliu vande Caemere door het afsterven van Mr Paschier van Biervliet.

A di tietoo soo wiert ick oock ghemaect borge-meester van 't collegie ofte heerlicheden van Ledenberch, in de plaetse van den voornoemden overledenen heer avocaet Passchier van Biervliet.

1651 A di 18.^e meije op Ascensionsdach¹²² weert ick ghemaect schepene van der Keure met d'ander heeren in wetten.

In't selve jaer den 30.^e juny wiert ick gecommiteert in 't Gulden van Ste Jooris, als schepene van der Keure neffens joncheer Gullaeme Massijn.

1652 Op Kersavont wiert ick ghemaect hooftman vande backers inde plaetse van mon frere d'heer Gillys Billet.

1653 A di 30.^e meije wiert ick ghemaect voor de tweede reijse schepene van der Keure met d'ander heeren in wette.

A di 26.^e julyus gheinck ick in comissije tot Brugge neffens den pensionnaeris vande Vijvere om secker crym van eenen kerckdiefe.

1655 Was ick ghemaect Guldenbroeder van 't Cordeken van Ste Franciscus tot de Eerw(aard)e PP.(aters) Recoletten ende verteerde voor de boete flaembeusen ..cerssen ende het banckedt 't saemen vier pondt ende 11 schillinghen.

A di den 10.^e junij van 't selve jaer soe wiert ick ghemaect voor de sevenste reijse ende de derde reijse schepene vander Keure, oock ontfangher vande aerme ghevanghenen vanden Chatelette¹²³.

1656 Soo wiert ick ghemaect voor de derde reijse provieseerder van 't Gulden van Sente Antho-nius, met een acte van non prejudictije van mij prevelegie als raedt vanden Berch van Bermherticheyt.

1658 A di 12.^e augusto wiert ick ghemaect schepene voor de vijfde reijse vander Keure, ende de 9.de mal schepenen van beijde de bancken.

A di 6.^e novembre van 't selve jaer soo wiert ick met d'heer Olifvier Weesaert ghecommiteert der audicije van de rekeninghe van de Aerme Caemer, alwaer ick door de absentije vanden heer hoochbailliu presedeerde, sijnde de heeren ghecommiteerde schepenen van Ghedeelen d'heeren Jan Vylijn f.^s Hugues ende d'heer ende m(eeste)r Chaerles Eugenius de Lau.

A die priemo dico september van 't selve jaer wiert ick ghemaect polosijmeester deser stede neffens d'heer Oliveyer Weesaert voor den tijt van onsen dienst van't schependom, ende daernaer door onsen goeden ende neerstighen dienst, wierden wij gheconfiermeert door heeren ende weth(ouders) polijsiemeesters adi vitam, met een seer heerelijcke commissije, het welcke poliesijm(eeste)rschap, daernaer wiert gheconfiermeert van sijne Co.(ninklijke) Ma.(jestei)^t voor ses jaeren lanck gheduerende, daernaer voor ander acht jaeren, ende indelijnghe oock voor ons leven daegen lanck, met drij vervolgende acten van sijne voorn(oemde) Catholijcke Ma(jestei)^t.

1659 A di 2.^e augustus soo wiert ick ghemaect ad-joint van d'heer Joos Spiers vanden Conninck in sijnen Preveen Raede¹²⁴, om naer sijn doot te wesen comijs vande Spaensche pasporten in sijne plaetse, alles volgende commissijen van zijne Ma.(jestei)^t gheparapheert Mavidit, onder-teeckent Robiano.

A di 12.^e meye van 't selve jaer wiert ick met beede de coliegien ghecontinueert, ende was dat sesde jaer dat ick diende bijder Keure, ende wij hadden ter causen vanden paijs tusschen de 2 croonen, van Spajngnen en Vranckerijcke¹²⁵ een gaude medaille weerdich ontrent de twintich ponden grooten Vlems.

121 Hij vergist zich, het is niet zijn vierde keer dat hij schepen van Gedele werd, maar zijn derde keer (zie schepenlijsten in het *Memorieboek der stad Ghent*).

122 Ons Heer Hemelvaart, een donderdag, 39 dagen na Pasen.

123 Naam van de Gentse stedelijke gevangenis op de Koornmarkt die een uitweg had op de Graslei, vaak verbasterd tot het *Sausselet*.

124 Privé Raad.

125 De Vrede van de Pyreneëën.

1660 A di 28.e meije soo wiert ick inden dienst ghecontieneueert, ende ghesteldt schepene van Ghedeelen inde vierde plaetse maer alsoo de tweede plaetse langhe open bleev staende, soo wier die voorsien den 30.e junij met den persoon van jo.(nke)r Jacobus Piersene, soo dat ick soo veel als den deerden was, sijnde het vijfde jaer dat ick diende bij Ghedeelen ende het 11.^e jaer in alles. Per memorie.

Den 2.^e ende den 3.^e septembre van 't selve jaer soo wiert ick ghecommiteert inde Aerme Caemere ter audijetije vande rekeninghe vanden Aerme alwaer ick was vindende onsen nieuwen hoochbailliu m'her Jan della Faille, heere van Huijsse, midtsschaders de heeren ghecommiteerde vander Keure jo(nke)r Jan vander Peedt ende d'heer Jacurs Stopt.

1661 A di 20.^e meije soo diende wij bij Ghedeelen voor het 2^e jaer¹²⁶.

1662 A di 25.^e maers soo was ick in 't collegie dico Colacije¹²⁷ als dan ghehauden in de plaetse van schepene van Ghedeelen, ende sadt neffens den heer hoochbailliu door de absentije van ons haude hoofden.

A di 24.^e junij van 't selve jaer soo wiert ick uijt gheropen als tresorier deser stede ghelijck te sien is op de ghedruucte schepenbrieven.

1665 A di 10.^e meije soo wiert ick andermael uijt gheropen voor de sevenste reijse als schepenen van Ghedeelen ende ghesteldt inde sesde plaetse, ende contienueerde oock het jaer 1666 tot den .. [opengelaten] meije 1667¹²⁸ daer ick hebbe ghediendt als schepene veerthien volle jaeren te weten ses jaers bijder Keure ende acht jaeren bij Ghedeelen. Maer mede mijn blintijt daegelijcx was groeiende soo seijde ick adieu an alle vorder diensten van dese voorseijde stede, hebbende inde selve bedt als 20 jaeren lanck ghe-duerichlijck gheweest, alsoo passeerde gelorije vande weerrelt¹²⁹.

126 Vreemd dat J. Billet schrijft ... bij Ghedeelen voor het 2^e jaer, want in 1660 ervoor noemt hij zijn dienst als schepen van Gedele, zijn vijfde maal en in 1665 zijn zevende maal en dus is 1661 zijn zesde maal. Maar hij bedoelt misschien een tweede maal terug schepen van Gedele, nadat hij een tijdlang (laatst in 1647-48) geen schepen van Gedele meer was geweest.

127 In Gent werd het schepencollege ook wel, zeker voor 1540, de *Gentsche Collatie* genoemd.

128 Met 1667 bedoelt hij allicht de laatste maanden van zijn ambtsjaar als schepen na zijn aanstelling in het voorjaar van 1666. In elk geval komt hij niet voor in de vernieuwing van de wet gehouden in het voorjaar 1666.

129 Vertaling van de Latijnse spreuk *Sic transit gloria mundi*.

BIJLAGE 2 : Billets te Petegem bij Deinze en Tielt

In de verzameling Kerchhof steekt ook wat informatie over een familie Billet in Petegem-bij-Deinze en Tielt. Deze wordt in zijn horizontaal stamboomschema nr. 34 voor de eerste vier generaties vermeld bovenaan het blad, waaronder een verwijzingsteken '#' staat dat we terugvinden onderaan uiterst rechts met daar dan het vervolg van de afstamming. In zijn verticaal stamboomschema nr. 17 vermeldt KERCHOF enkel de generaties 0. tot II. hieronder. In zijn verticaal stamboomschema nr. 10 wordt enkel 0. - Robert, zonder meer, vermeld.

De afstamming vanaf V. – JAN BILLET is ook beschreven in - nr. 11, op de keerzijde van een bifolium met aantekeningen uit Brugse parochieregisters - nr. 31, een verticaal stamboomschema op een los blad onder een titel *Branche van de familie Billet waarvan eenighe tot Thielt en(de) eenighe woonachtich tot Petegem bij Deijnse*

Zijn bron hiervoor is allicht de diverse familiedocumenten die Laureins Billet, wonend te Astene en diens neef Jacob, griffier van Tielt, in bezit hadden (zoals hij het bij hem vermeldt).

Het is onduidelijk in welke archieven hij die vroegste voorvader 0. – ROBERT (x Catharina DE CONINCK) gevonden heeft als vader van zowel de stamvader van de Brugs-Gentse tak als van de stamvader van de Petegem-Deinze-Tielt tak. Nergens in zijn dossier Billet kunnen we een verwijzing naar een archiefbron vinden daarover. We vermelden die oudste generatie dus onder voorbehoud.

0. – ROBERT BILLET. Levend omtrent het jaer 1460. Hij huwde Catharina DE CONINCK, dochter van Jacob. Zij hadden twee zonen:

1. **JORIS.** Zie de *Genealogie Billet te Brugge en Gent* hiervoor.

2. **LODEWIJK.** Zie hierna onder I.bis.

I.bis. – LODEWIJK BILLET, overleden te Brugge in 1520. Hij huwde met Judoca d'HONDT. Zij hadden de volgende kinderen, verweesd te Brugge in 1520¹³⁰:

1. **MAARTEN,** zie verder onder II.

2. **Catharina.**

II. - MAARTEN BILLET. Gehuwd met Anna D'HEIRT. Hij overleed in 1560. Waarvan een zoon:

III. - CHRISTIAAN BILLET, gehuwd te Brugge St.-Donaas in 1566 met Maria SCHEPPERS, dochter van Hendrik. Waarvan een zoon:

¹³⁰ SAB, Wezenregisters, St.-Janszestendeel, boek 9, f. 216.

IV. – **JAN BILLET**, wonend te Petegem bij Deinze, gehuwd met N.N. Waarvan een zoon:

V. – **JAN BILLET** te Petegem. Hij huwde een eerste maal met Josijne (*Jorincken*) DOBBELAERS en een tweede maal met Joanna (*Janneken*) DEWEERT.

Hij had uit het eerste huwelijk:

1. **JAN**, zie verder onder VI.
2. **Elisabeth**. Zij huwde met Laureijns BEKAERT.
3. **Joanna** (*Janneken*). Zij huwde met N. STEVENS.

Hij had uit het tweede huwelijk:

4. **LUCAS**, brouwer te Tielt. Hij huwde met Margareta VAN DEN HENDE. Hij huwde een tweede maal met Catharina DE ROO. Hij had uit het eerste huwelijk:

a. **Jacob**, ongehuwd in 1683, griffier van Tielt. Kerchhof vermeldt bij hem: *heeft oock eenighe notitien van dese familie*.

b. **LUCAS**, gehuwd en vader van:

- a. **Charles**.
- b. **Isabeau**.
- c. **Maria**.

5. **LAUREINS**, wonend te Astene (een buurparochie van Petegem). Hij huwde met Cornelia VAN DE WOESTIJNE, zuster van de echtgenote van zijn halfbroer Jan. KERCHOF vermeldt bij hem: *heeft diversche chaerters van dese familie*. Zij hadden de volgende kinderen:

- a. **Laurent**, religieus bij de Ongeschoeide Karmelieten te Gent in 1680.
- b. **Jan**, gehuwd.
- c. **Catharina**. Zij huwde met Maarten D'HANINS.

VI. – **JAN BILLET**. Hij huwde te Petegem bij Deinze met Maria VAN DE WOESTIJNE. Beiden overleden te Petegem bij Deinze in 1645. Zij hadden volgende kinderen:

1. **Petronella** (*Pieryncken*), wonend in Petegem. Zij huwde met Joos DEWEERT.

2. **Livina**. Zij huwde met Jan CALONNE (waarvan Gillis Calonne).

3. **Anna**. Zij huwde met Jan VAN HOVE (waarvan Matheus van Hove, gehuwd met Pieternelle d'Hont).

4. **PIETER**. Hij huwde met Livina (*Livincken*) HERTOGHE. Zij hadden volgende kinderen:

- a. **Livina**.
- b. **Joanna** (*Janneken*).
- c. **Pieter**.

5. **Joanna** (*Janneken*). Zij huwde met Laureins VAN DAMME (waarvan Tobias van Damme).

6. **Margareta** (*Margriete*). Zij huwde met Pieter VAN HOUCKE (waarvan Joos van Houcke).

7. **TOBIAS**. Hij huwde met Philippine DUIJTCHAUERS. Zij hadden volgende kinderen:

- a. **Jan**, wonend in Petegem.
- b. **Pieter**.